

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Історико-філологічний факультет
Кафедра української та зарубіжної літератур

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

ОК 10 «ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ХХ – ПОЧ. ХХІ СТ.»

ОПП «Середня освіта (Українська мова і література зі спеціалізацією
англійська мова і література)»

Спеціальність: 014 Середня освіта (Українська мова і література)

Рік навчання: четвертий

Мова викладання: українська

Факультет: історико-філологічний

УДК: 82(0)(091)(07)
Я72

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Державного закладу
«Південноукраїнський національний університет імені К. Д. Ушинського»
Протокол №   від   2023 року

Розробники:

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та зарубіжної літератур **Н. В. Яремчук;**

кандидат філологічних наук, викладач кафедри української та зарубіжної літератур **Н. Л. Павлюк.**

Рецензенти:

Шевченко Т. М., доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури та компаративістики Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Бандура Т. Й., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та зарубіжної літератур ДЗ «Південноукраїнський національний університет імені К. Д. Ушинського».

Яремчук Н. В., Павлюк Н. Л. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Історія зарубіжної літератури» для студентів філологічного факультету спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література). Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2023. 82 с.

Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Історія зарубіжної літератури ХХ – поч. ХХІ ст.», який підготовлено для студентів історико-філологічного факультету четвертого року навчання, націлений на ознайомлення їх із закономірностями розвитку літератури та парадигмою художньої свідомості, концепцією етичного та естетичного, морального і духовного. Комплекс сприяє глибшому оволодінню матеріалу та систематизації знань студентів-філологів.

© Н. В. Яремчук, 2023
© Н. Л. Павлюк, 2023

ВСТУП

Курс «Історія зарубіжної літератури ХХ – поч. ХХІ ст.» посідає важливе місце у процесі підготовки висококваліфікованого фахівця філолога. Під час вивчення дисципліни увага зосереджена на найхарактерніших явищах сучасного літературного процесу в цілому, і окремих літератур зокрема, на демократичних, загальнолюдських маркерах в літературній спадщині, що містять етичні й естетичні цінності. Вивчення дисципліни сприятиме підвищенню фахового рівня майбутніх учителів-філологів, озброїть студентів фактичними знаннями, які успішно застосовуватимуться у процесі вивчення методики викладання літератури, під час педагогічної практики і в майбутній професійній діяльності, а також сприятиме формуванню їх світогляду.

Мета – дослідити своєрідність розвитку літературного процесу ХХ – поч. ХХІ століття, вивчити основні закономірності і етапи розвитку художньої свідомості; з'ясувати специфіку різних національних літератур, засвоїти демократичні, загальнолюдські елементи культурної спадщини, що відбивають історичну правду, погляди на істину і красу; розкрити специфіку естетичних систем окресленої доби; проаналізувати етапи літературного розвитку і творчості найвагоміших письменників.

Завдання курсу. Поставлена мета зумовлює такі завдання:

- 1) дослідити літературний процес ХХ – поч. ХХІ ст.;
- 2) засвоїти жанрові доміанти в сучасній літературі;
- 3) розширити уявлення про антивоєнну прозу у перегуках сьогодення;
- 4) навчити орієнтуватися в стильових системах і напрямках;
- 5) виокремити моральні та духовні цінності (орієнтири) в західноєвропейській та американській літературах;
- 6) здобути навички об'єктивного мислення щодо прочитаних художніх творів;
- 7) з'ясувати традиції і новаторство в літературі ХХ – поч. ХХІ ст.;

8) розширити загальнотеоретичну і фахову підготовку майбутнього вчителя-словесника;

9) поглибити пізнання сучасної духовної культури;

10) навчити глибоко і естетично повноцінно сприймати художній твір, розмірковуючи над психологією, філософією, онтологією, аксіологією жанрів, та співвідносити прочитане з власними уявленнями і цінностями.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРЗ 4. Обізнаний з мовознавчим та літературознавчим матеріалом.

ПРЗ 6. Знає основні тенденції розвитку і своєрідності літературного процесу, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, стилів, жанрів; історію української та зарубіжної літератур; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою.

ПРУ 4. Розрізняє епохи (періоди), напрями, течії, жанри, стилі української літератури за їх сутнісними характеристиками й на тлі світового письменства.

ПРУ 5. Уміє проектувати педагогічну діяльність, здійснювати науково-педагогічне спілкування в галузі мово-, літературознавства, володіє професійно-практичними навичками навчання мови та літератури, вміє керувати пізнавальною діяльністю учнів.

ПРУ 8. Уміє користуватися різними методами наукового дослідження мовного та літературного матеріалу.

ПРУ 9. Уміє використовувати у своїй діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології, вміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими).

ПРУ 10. Здатний до рефлексії, має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

ПРК 1. Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями (вихованцями) та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування.

ПРК 3. Керується у своїй діяльності принципами толерантності, творчого діалогу, співробітництва, взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.

ПРК 4. Ефективно спілкується в колективі, науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого етикету.

ПРА 1. Володіє вміннями і навичками самоосвіти та саморозвитку.

ПРА 2. Здатний аналізувати соціально й особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів.

ПРА 3. Здатний організовувати, аналізувати, критично оцінювати, нести відповідальність за результати власної професійної діяльності.

Очікувані результати вивчення дисципліни:

знати:

- об'єкт, предмет, структуру сучасного літературного процесу;
- основні концепції розвитку історії зарубіжної літератури;
- основні етапи розвитку теорії літературного процесу;
- епохи (періоди), напрями, течії, жанри, стилі зарубіжної літератури за їх сутнісними характеристиками.
- зміст естетичних теорій, методів, напрямів, стилів, жанрів;
- поняття та складові літературного процесу;
- творчість сучасних письменників;
- літературні явища у світовому контексті;
- основні теорії вивчення модерністичних і постмодерністичних творів з виокремленням найбільш суттєвих методів дослідження сучасних творів літератури;

вміти:

- демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про філологічні феномени у цілому;
- застосовувати основні літературознавчі поняття та складові літературного процесу і використовувати їх під час роботи з художніми

текстами;

- здійснювати системний наліз різнорівневих мовних та літературних феноменів;
- аналізувати твори конкретного літературного періоду;
- користуватися різними методами наукового дослідження мовного та літературного матеріалу;
- інтегрувати досягнення інших гуманітарних наук для вирішення міждисциплінарних проблем, що стосуються філології;
- організовувати, аналізувати, критично оцінювати, нести відповідальність за результати власної професійної діяльності.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати **такі компетентності:**

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти (українська мова і література, англійська мова і література; українознавство), що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу мовної освіти в основній (базовій) середній школі.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здійснювати бібліографічний пошук, працювати з текстом.

ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, творчо працювати над поглибленням та вдосконаленням набутих знань.

Фахові компетентності спеціальні (ФК):

ФК 10. Здатність володіти методикою розвитку зв'язного мовлення учнів, працювати з різними типами текстів, з мовними формами різних жанрів, стилів і підстилів.

ФК 11. Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі на тлі світового (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, культурного кругозору учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.

ФК 12. Здатність критично осмислювати нові художні тенденції, використовувати фахові знання з літератури, уміння й навички в галузі порівняльного літературознавства для аналізу літературного процесу.

ФК 13. Володіння основними тенденціями розвитку і своєрідністю літературного процесу, змістом естетичних теорій, методів, напрямів, стилів, жанрів; історією української та зарубіжної літератур.

ФК 16. Здатність виконувати власне дослідження (проект), працювати над курсовим проектом: готувати джерельну базу, практично визначати структуру та зміст структурних частин, робити висновки.

Міждисциплінарні зв'язки: «Вступ до літературознавства», «Педагогіка».

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – ECTS 6	Галузь знань <u>01 Освіта/ Педагогіка</u> (шифр і назва)	Статус дисципліни: обов'язкова	
Модулів –2	ОПП «Середня освіта» (Українська мова і література)» Спеціальність: 014 Середня освіта (Українська мова і література)	Мова навчання: українська	
Змістових модулів – 6		Рік навчання:	
		4-й	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – <u>доповідь</u>		Семестр:	

(назва)			
Загальна кількість годин – <u>180</u>		7-й	7-й
		Лекції	
		30 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	10 год.
		Самостійна робота	
		100 год.	138 год.
		Індивідуальні завдання:	
		20 год.	20 год.
		Вид контролю:	
		іспит	іспит
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 8	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33%:67%

для заочної форми навчання – 23%:77%

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні завдання	0 балів	Студент неготовий до практичного заняття або не бере участі у практичному занятті.
	1 бал	Відповідь змістовна, однак неповна, репліки недостатньо вдалі, оскільки не враховують належним чином використання термінологічної лексики; порушується послідовність і логічність викладу думок; надається перевага невербальній комунікації; трапляються суттєві мовленнєві огріхи.
	2 бали	Відповідь повна, вичерпна, насичена термінологією з курсу; визначається точністю, послідовністю і логічністю; однак трапляються незначні мовленнєві огріхи. У ході відповіді студент розкриває питання, передбачені для самостійного опрацювання, однак не завжди наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу.
	3 бали	Відповідь повна, вичерпна, насичена термінологією з курсу; визначається точністю, послідовністю і логічністю; відповідає мовним нормам. У ході

		відповіді студент розкриває питання, передбачені для самостійного опрацювання, наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу.
Самостійна робота	0 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми практичних завдань.
	1 бал	Здобувач самостійно і логічно відтворює фактичний і теоретичний матеріал та наводить приклади; володіє навчальним матеріалом і використовує набуті знання, уміння у стандартних ситуаціях; самостійно виконує практичні завдання відповідно до методичних рекомендацій; практичні завдання мають окремі помилки; користується необхідними навчально-методичними матеріалами.
	2 бали	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацією у відповідності до поставлених завдань; систематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує та аналізує практичні завдання.
Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання (доповідь)	0 балів	Доповідь не підготовлена, студент не спроможний чітко і ясно викласти сутність і результати дослідження. Текст доповіді є повністю ідентичним тексту підручника чи конспекту або повністю ідентичним завданню іншого студента на таку ж тему.
	1 бал	Студент майже не висвітлює тему доповіді. Зроблені висновки є помилковими та необґрунтованими. Завдання містить зайвий матеріал, що не відповідає змісту теми і свідчить про нездатність студента зрозуміти її зміст. У доповіді порушена відповідність змісту теми і змісту. Відсутні посилання на джерела. Матеріал майже не опрацьовано. Порушена логіка викладення матеріалу.
	2 бали	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження здійснено частково. Матеріал опрацьовано поверхнево. Відсутні посилання на джерела. Доповідь підготовлена, однак тема висвітлена частково. Зроблені висновки є помилковими.

		Порушена логічність складання плану дослідження.
	3 бали	Студент на задовільному рівні висвітлює тему доповіді. Зроблені висновки є неповними. Завдання містить зайвий матеріал, що не відповідає змісту теми і свідчить про нездатність студента зрозуміти її зміст.
	4 бали	Доповідь логічно побудована, студент чітко, ясно, стисло і повно викладає сутність і результати дослідження, дотримується структури доповіді. Студент вміє добирати, систематизувати та обробляти інформацію– відповідно до мети та завдань дослідження; вміє робити обґрунтовані висновки та окреслювати перспективи подальших наукових розвідок.
	5 балів	Завдання письмової роботи виконані у повному обсязі.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Для навчальної дисципліни «Історія зарубіжної літератури» за навчальним планом передбачає підсумковий контроль у формі екзамену, відводиться 20 балів. Здобувач вищої освіти може скласти екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів не менше як 40.

бали	Критерії
0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
1-5 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання.
6-10 балів	Здобувач не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не наведено прикладів практичного використання в освітньому процесі
11-15 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Здобувач намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в освітньому процесі.
16-20 балів	Здобувач уміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання.

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90 – 100 А)	Студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі

	<p>дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення, вільно виконує практичні завдання, передбачені навчальною програмою; опрацював основну та додаткову літературу, виявляє креативність у розумінні та творчому використанні набутих знань та умінь. Студент відмінно знає основні тенденції літературного розвитку зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ століття; володіє теоретико-літературознавчою термінологією; усвідомлює художню та іонаціональну специфіку літературних течій і напрямів у філософському та культурологічному контексті епохи; знає творчі біографії письменників та тексти художніх творів. Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни на практичних заняттях, може аналізувати вивчений матеріал на основі набутих з цієї та суміжних дисциплін знань та умінь. Здобувач вміє на високому рівні представляти результати власної науково-дослідної діяльності у вигляді звітів, рефератів, статей, доповідей, повідомлень. За час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних та контрольних завдань повністю відповідає вимогам до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни. Студент на високому рівні знає сутність предмета зарубіжна література, орієнтується в літературному процесі, оперує літературознавчою термінологією; аналізує літературні явища; аргументує, переконує і відстоює власну позицію, контролює своє невербальне повідомлення, тримає смислові паузи. Студент на високому рівні вміє здійснювати самостійний пошук необхідної інформації, зокрема й електронної, аналізувати й передавати її.</p>
<p>Добре (82-89 В)</p>	<p>Студент демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач; на досить високому рівні знає основні тенденції літературного розвитку зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ століття; володіє теоретико-літературознавчою термінологією; усвідомлює художню та іонаціональну специфіку літературних течій і напрямів у філософському та культурологічному контексті епохи; знає творчі біографії письменників та тексти художніх творів, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною. Здобувач досить добре вміє представляти результати власної науково-дослідної діяльності у вигляді звітів, рефератів, статей, доповідей, повідомлень. За час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних та контрольних завдань студент демонструє</p>

	<p>гарні знання. Студент на достатньому рівні знає сутність предмета зарубіжна література, орієнтується в літературному процесі, оперує літературознавчою термінологією; аналізує літературні явища; аргументує, переконує і відстоює власну позицію, контролює своє невербальне повідомлення, тримає смислові паузи. Студент досить добре вміє здійснювати самостійний пошук необхідної інформації, зокрема й електронної, аналізувати й передавати її.</p>
<p>Добре (74-81 C)</p>	<p>Студент в цілому добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни. Студент на достатньому рівні знає основні тенденції літературного розвитку зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ століття; володіє теоретико-літературознавчою термінологією; усвідомлює художню та інонаціональну специфіку літературних течій і напрямів у філософському та культурологічному контексті епохи; знає творчі біографії письменників та тексти художніх творів. Вміє пояснити основні положення виконаних завдань. У цілому знає відповіді на основні питання практичних занять, однак допускає незначну кількість неточностей і грубих помилок. Здобувач добре вміє представляти результати власної науково-дослідної діяльності у вигляді звітів, рефератів, статей, доповідей, повідомлень. Студент на достатньому рівні знає сутність предмета зарубіжна література, орієнтується в літературному процесі, критично осмислює нові художні тенденції, оперує літературознавчою термінологією; аналізує літературні явища; аргументує, переконує і відстоює власну позицію, контролює власне невербальне повідомлення, тримає смислові паузи. Студент добре вміє здійснювати самостійний пошук необхідної інформації, зокрема й електронної, аналізувати й передавати її, але допускає незначну кількість неточностей.</p>
<p>Задовільно (64-73 D)</p>	<p>Студент засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань. Студент на задовільному рівні знає основні тенденції літературного розвитку зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ століття; володіє теоретико-літературознавчою термінологією; усвідомлює художню та інонаціональну специфіку літературних течій і напрямів у філософському та культурологічному контексті епохи; знає творчі біографії письменників та тексти художніх творів. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача. Здобувач з певними труднощами представляє результати</p>

	<p>власної науково-дослідної діяльності у вигляді звітів, рефератів, статей, доповідей, повідомлень. Студент на задовільному рівні знає сутність предмета зарубіжна література, орієнтується в зарубіжному літературному процесі, критично осмислює нові художні тенденції, оперує літературознавчою термінологією; аналізує літературні явища; аргументує, переконує і відстоює власну позицію, контролює власне невербальне повідомлення, тримає смислові паузи. Студент вміє здійснювати самостійний пошук необхідної інформації, зокрема й електронної, аналізувати й передавати її, але допускає значну кількість неточностей.</p>
<p>Задовільно (60-63 E)</p>	<p>Студент має певні знання, передбачені в робочій програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, студент з труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань дисципліни. Здобувач зі значними труднощами представляє результати власної науково-дослідної діяльності у вигляді звітів, рефератів, статей, доповідей, повідомлень. Виконання практичних, контрольних та індивідуальних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами, тому погано знає основні тенденції літературного розвитку ХХ – початку ХХІ століття, володіє теоретико-літературною термінологією; усвідомлює художню та іонаціональну специфіку літературних течій і напрямів у філософському та культурологічному контексті епохи; знає творчі біографії письменників та тексти художніх. Студент на задовільному рівні знає сутність предмета зарубіжна література, орієнтується в зарубіжному літературному процесі, критично осмислює нові художні тенденції; вільно користується набутою системою знань з літературознавчих дисциплін, оперує літературознавчою термінологією; аналізує літературні явища; аргументує, переконує і відстоює власну позицію, контролює власне невербальне повідомлення, тримає смислові паузи. Студенту досить важко здійснювати самостійний пошук необхідної інформації, зокрема й електронної, аналізувати й передавати її, у зв'язку з цим допускає певну кількість неточностей.</p>
<p>Незадовільно (35-59 FX)</p>	<p>Студент може відтворити окремі поняття курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни студент виконав, його відповіді під час практичних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Студент на досить низькому рівні знає основні тенденції літературного розвитку ХХ – початку ХХІ століття, володіє теоретико-літературознавчою</p>

	термінологію; усвідомлює художню та іонаціональну специфіку літературних течій і напрямів у філософському та культурологічному контексті епохи; знає творчі біографії письменників та тексти художніх творів. Здобувач з великими труднощами представляє результати власної науково-дослідної діяльності у вигляді звітів, рефератів, статей, доповідей, повідомлень. Студент на низькому рівні знає сутність предмета зарубіжна література, орієнтується в зарубіжному літературному процесі, критично осмислює нові художні тенденції, оперує літературознавчою термінологією; аналізує літературні явища, аргументує, переконує і відстоює власну позицію, контролює своє невербальне повідомлення, тримає смислові паузи. Студенту важко здійснювати самостійний пошук необхідної інформації, зокрема й електронної, аналізувати й передавати її, у зв'язку з цим допускає значну кількість неточностей. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у студента відсутні.
Незадовільно (0-34 F)	Здобувач не виконує вимоги програми навчальної дисципліни: не сформовані знання уміння та навички. Здобувач не допускається до заліку та проходить повторне вивчення дисципліни.

3. ЗАСОБИ ДІАГНОСТУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання: індивідуальне опитування, перевірка виконання практичних завдань, письмове опитування, презентація результатів самостійної роботи, іспит.

Демонстрування результатів навчання: дискусія, усні доповіді, робота в парах, круглий стіл, рольова гра, робота в команді, презентація результатів самостійної роботи.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Модерністські зрушення літератури в першій половині XX ст.

Тема 1. Особливості розвитку літературного процесу першої половини XX ст.

Модерністські концепції світу і людини, революційно-радикальні процеси в суспільному і культурному житті Європи. Поняття модернізму та

авангардизму. Філософські основи модернізму. Загальна характеристика літературного розвитку 20-30-х рр.: освоєння літературою нових сфер дійсності, пошуки нових художніх форм. Основні авангардистські течії в літературі: футуризм, дадаїзм, сюрреалізм та ін. Нові жанри: політичні, романи-памфлети, документальні, інтелектуальний роман і драма, роман-міф. Особливості психологічного аналізу та історизму.

Тема 2. Художній світ поезії Г. Аполлінера

Гійом Аполлінер як чільна постать європейського авангарду; сутність його поетичної реформи. Творча доля Г. Аполлінера. Особливості збірки «Звіролов, або Почет Орфея». Специфіка світосприйняття людини початку ХХ століття у збірці «Алкоголі». Візитна картка любовної лірики ХХ століття – «Міст Мірабо». Цикл «Рейнські вірші». Звернення до образу Лорелеї. Збіркаці «Каліграми. Вірші Миру та Війни». Найхарактерніші риси аполлінерівської поезики.

Тема 3. Специфіка творчості Ф. Кафки

Особливості світовідчуття Ф. Кафки у контексті історико-культурної та літературної доби. Німецький експресіонізм і творчість Ф. Кафки. Метафоричний характер модерністської прози Ф. Кафки. Жанрова своєрідність художнього спадку (притчі «Пасажири залізниці», «Дерева»; новели «У виправній колонії», «Вирок»; романи «Процес», «Замок», листи, щоденники). Трагедія відчуженої особистості у новелі «Перевтілення». Абсурдна природа художнього світу в романі «Процесу».

Тема 4. Екзистенційне розуміння особистості в творчості А. Камю

Песимістична філософія життя у «Міфі про Сізіфа». Естетичні погляди. Проблематика творчості. Специфіка філософської повісті «Чужий». Антифашистський роман-притча «Чума», проблема вибору в ньому та її гуманістичне осмислення. «Міф про Сізіфа» А. Камю, особливості філософських поглядів письменника. Повість «Сторонній»: проблеми людського існування. Еволюція філософських поглядів А. Камю в романі «Чума».

Тема 5. Особливості лірики Р. Рільке та Ф. Лорки

Еволюція творчості Р. Рільке. Пошуки нових шляхів поетичної майстерності, «вірші-речі» у «Нових поезіях». Предмет на пластичність образів та їх символічність. Філософська наповненість пізньої поезії Рільке, прагнення до синтезу різних сфер буття у збірках. Поетичне новаторство Рільке. Рільке і Україна. Федеріко Гарсія Лорка. Етапи його творчості. Фольклорні витоки й проблеми міфологізму поезії Гарсія Лорки. Сюрреалістичні ознаки в його ліриці, пошуки нових форм художньої виразності. Місце поета та його творчості у світовій літературі.

Тема 6. Література «втраченого покоління»

Історико-культурні витоки та художня специфіка літератури «втраченої генерації». Тема «втраченої генерації» в світовій літературі. Особливості ремарківського героя «втраченого покоління» (за романами «На Західному фронті без змін» «Три товарища»). Людина і війна у ранніх романах Е. Хемінгуея («Фієста», «Прощавай, зброе!»). Новаторство прози Е. Хемінгуея: лаконізм, «ефект айсбергу», відвертість сповіді від першої особи, лейтмотив. Показ драматичних суперечностей людського буття у повісті-притчі «Старий і море».

Тема 7. Епічний театр Б. Брехта

Особливості розвитку німецької літератури кінця XIX – початку XX ст. Передумови розвитку, сутність реформи драми та основні принципи «епічного» театру Б. Брехта. Втілення принципів епічного театру в п'єсі «Матінка Кураж та її діти». Ідейний зміст п'єси, його втілення в сюжеті. Риси філософського театру (п'єса-парабола). Поняття феноменальності і принципи постановки п'єси Брехтом. Проблематика філософської драми «Життя Галілея». Вплив ідей Б. Брехта на сучасний театр.

Тема 8. Жанр антиутопії у XX ст.

Антиутопія XX століття: історія становлення та художня специфіка жанру. Сатирична спрямованість роману. Проблема «особистість і тоталітарна влада» в романі Дж. Оруела «1984». Філософсько-алегоричний сенс казки-

застереження Дж. Оруелла «Ферма тварин». Сатиричне зображення і дослідження закономірностей виродження ідей комуністичної утопії, розкриття антилюдяної сутності тоталітарного режиму в цих творах. Традиції сатири Дж. Свіфта у творчості Дж. Орвелла.

Змістовий модуль 2. Модерністська література другої половини ХХ ст.

Тема 9. Тема Другої світової війни у творчості Г. Белля

Війна в літературі Східної Німеччини та молодіжна проблематика. Війна в літературі ФРН. Сучасний літературний процес у країні: основні тенденції розвитку. Проза Г. Белля як відображення та коментар до історичних подій. Поняття «антивоєнний роман». Післявоєнна Німеччина у романі «Більярд о пів на десяту». Авторська концепція зв'язку людини та історії у романі. Композиція, символіка оповідання «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...». Засоби характеристики героя.

Тема 10. Стельові особливості прози Г. Маркеса

Специфіка латиноамериканського типу художньої свідомості. Латиноамериканський роман і його художня природа. Жанр міфологічного роману. Роман «магічного реалізму». Роман-бароко. Г. Маркес як теоретик «магічного реалізму». Філософсько-естетичні погляди письменника. Проблема зміни поколінь і цивілізацій у романі. «Сто років самотності». Національна міфологема самотності в оповіданні «Стариган з крилами». Органічне поєднання буденного й фантастичного як характерні риси «магічного реалізму» в оповіданні «Стариган з крилами».

Тема 11. Я. Кавабата – класик сучасної японської літератури

Специфіка німецької літератури. Повість Я. Кавабати «Тисяча журавлів»: гармонія людини та природи. Відображення національної етики та естетики в романі Ясунарі Кавабата «Тисяча журавлів». Особливості композиції, символіки твору. Філософія чайної церемонії у повісті.

Тема 12. Провідні тенденції в драматургії другої половини ХХ ст.

Семюел Беккет як засновник «театру абсурду». Традиції дадаїстсько-сюрреалістичного театру у творчості митця. «Антидрами» і «антиромани» Беккета. Образ небуття, «бездіяльної особи» у п'єсі «Чекаючи на Годо». Ежен Йонеско як один з творців французького «театру абсурду» («Голомоза співачка»). Вихід на широкі ідейно-семантичні горизонти у п'єсі «Носороги», зображення «оносороження» («омасовлення») людей. Проблематика п'єси, її антитоталітарний підтекст. Специфіка художнього мислення Е. Йонеско і С. Беккета. Фрідріх Дюрренматт. Основні етапи літературної діяльності, проблематика і художні особливості п'єс. Викриття принципів конформістського мислення, зображення розриву між науково-технічним прогресом та моральним станом людства. Проблематика драми «Гостина старої дами», художня своєрідність твору.

Змістовий модуль 3. Література кінця XX ст. – початку XXI ст.

Тема 13. Творчість П. Зюскінда в контексті європейського постмодернізму

Постмодернізм – одне з найвидатніших явищ II половини XX століття. Тема митця і мистецтва — одна з головних ліній творчості П. Зюскінда. Роман «Запахи» як відображення постмодерністської свідомості. Особливості проблематики твору, символічність і гротескність подій у романі. Постмодерна гра зі стереотипами «масової» літератури у творі. Проблеми співвідношення краси і зла, влади митця та мистецтва над натовпом, пошуки досконалості у романі.

Тема 14. Специфіка творчості М. Павича та Х. Кортасара

Мілорад Павич. Утілення в оповіданні «Скляний равлик» рис постмодернізму. Можливість вибору шляхів читання оповідання «Дамаскин» на двох його «перехрестях», як вияв характерної гри письменника з текстом та читачем. Варіанти фіналу твору як своєрідна ознака творчості М. Павича. Сенс центральної метафори у творі. Х. Кортасар. Фантасмогорична картина безумства натовпу в оповіданні Х. Кортасара «Менади». Розкриття сучасних соціальних, психологічних, етичних проблем у творі. Специфіка творчої манери письменника: поєднання реальності з фантастикою, зародження незвичного та

несподіваного у внутрішньому просторі самої людини, калейдоскопічність подій, змішування стилів, багатоплоскова символіка, пародія.

Тема 15. Особливості творчої манери Дж. Фаулза

Своєрідне поєднання в його творах традиційних і новаторських, реалістичних і модерністських елементів. Естетика інтертекстуальності і роман Фаулза «Подруга французького лейтенанта». «Відкрита» форма оповіді у творі, наведення різних варіантів художнього розв'язання конфлікту особистості й суспільства. Поетика постмодернізму в романі «Коллекціонер».

4.1 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	с.р.	інд		л	п	с.р.	інд
1	2	3	4	5	6	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Модерністські зрушення в літературі в першій половині ХХ ст.										
Тема 1. ХХ ст.: основні тенденції та напрямки розвитку літератури.	12	2	2	8		12	2		10	
Тема 2. Художній світ поезії Г. Аполлінера.	10	2	2	6		10		2	8	
Тема 3. Специфіка творчості Ф. Кафки.	10	2	2	6		10	2		8	
Тема 4. Екзистенційне розуміння особистості в творчості А. Камю	12	2	2	8		12		2	10	
Тема 5. Особливості лірики Р. Рільке	10	2	2	6		10			10	

та Ф. Лорки.										
Тема 6. Література «втраченого покоління».	12	2	2	8		12	2		10	
Тема 7. Епічний театр Б. Брехта	10	2	2	6		10		2	8	
Тема 8. Жанр антиутопії у ХХ ст.	10	2	2	6		10			10	
Разом за змістовим модулем 1	86	16	16	54		86	6	6	74	
Змістовий модуль 2. Модерністська література другої половини ХХ ст.										
Тема 9. Тема Другої світової війни у творчості Г. Белля.	10	2	2	6		10	2		8	
Тема 10. Сильові особливості прози Г. Маркеса.	12	2	2	8		12		2	10	
Тема 11. Я. Кавабата – класик сучасної японської літератури.	10	2	2	6		10			10	
Тема 12. Провідні тенденції в драматургії другої половини ХХ ст.	10	2	2	6		10	2		8	
Разом за змістовим модулем 2	42	8	8	26		42	4	2	36	
Змістовий модуль 3. Література кінця ХХ ст. – початку ХХІ ст.										
Тема 13. Творчість П. Зюскінда в контексті європейського постмодернізму.	12	2	2	8		12	2		10	

Тема Специфіка творчості М. Павича та Х. Кортасара	14.	10	2	2	6		10		2	8	
Тема Особливості творчої манери Дж. Фаулза	15.	10	2	2	6		10			10	
Разом за змістовим модулем 3		32	6	6	20		32	2	2	28	
ІНДЗ		20				20	20				20
Усього годин		180	30	30	100	20	180	12	10	138	20

4.2 ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	<i>Семінар-практикум</i> «Поетичне новаторство Гійома Аполлінера»	2	2
2	<i>Круглий стіл</i> «Жанрова своєрідність казки-притчі А. де Сент-Екзюпері «Маленький принц»	2	
3	<i>Дискусія</i> «Новела «Перевтілення» Ф.Кафки в контексті модерністської прози ХХ ст.»	2	
4	<i>Диспут</i> «Проблема вибору та її гуманістичне вирішення в романі-притчі А.Камю «Чума»	2	2
5	<i>Прес-конференція</i> «Художній світ поезії Р. Рільке та Ф. Лорки»	2	
6	<i>Круглий стіл</i> «Проблема «втраченого половіння» романі Е.Ремарка «На Західному фронті без змін»	2	
7	<i>Круглий стіл</i> «Філософська повість-притча Е. Хемінгуея «Старий і море» - гімн людській праці, волі й мужності	2	2
8	<i>Рольова гра</i> «Реалізм п'єси Б. Брехта «Матінка Кураж та її діти»	2	
9	<i>Круглий стіл</i> «Філософсько-алегоричний сенс казки-застереження Дж. Оруелла «Скотоферма»	2	2
10	<i>Семінар-практикум</i> «Специфіка антивоєнного оповідання Г. Белля «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...»	2	
11	<i>Вирішення практичних завдань</i> «Ідейно-художній	2	

	аналіз роману Г. Маркеса «Сто років самотності»		
12	Семінар-практикум «Модерністські та національні традиції в повісті Я. Кавабати «Тисяча журавлів»	2	
13	Дискусія «Алегорично-моральний зміст драми «Гостина старої Дами» Ф. Дюрренматта»	2	2
14	Ділова гра «Поетика модернізму в романі «Парфюмер» П. Зюскінда»	2	
15	Вирішення практичних завдань «Роман Дж. Фаулза «Колекціонер» в контексті постмодернізму»	2	
Разом		30	10

Семінар-практикум «Поетичне новаторство Гійома Аполлінера»

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Проаналізуйте творчу долю Г. Аполлінера.
2. Здійсніть поетикальний аналіз збірки «Звіролов, або Почет Орфея».
3. Що таке каліграма у творчості поета?
4. Розгляньте деякі зразки зорової поезії автора та здійсніть поетикальний аналіз збірки «Каліграми».
5. Дослідіть символічне навантаження образів в поезіях «Зарізана голубка й водограй», «Міст Мірабо», «Лорелея».
6. Як відтворюється поетом світосприйняття людини початку ХХ століття у збірці «Алкоголі. Вірші 1898 – 1913 років»?
7. Зробіть висновки стосовно найхарактерніших рис аполлінерівської поезики?

Завдання для самостійної роботи:

1. Напишіть власний вірш, дотримуючись основних принципів творчого методу Г. Аполлінера.
2. Робота в малих групах. Дослідіть симбіоз і синтез мистецтв у творчості Г. Аполлінера.
3. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: каліграми, метафора, епітет, порівняння, білий вірш.

Результати доповісти на практичному занятті.

Рекомендована література:

1. Гринюк Л. Засудження жахів війни засобами авангардизму. *Зарубіжна література в школах України*. 2017. № 4. С. 52-54.
2. Гуліда О. «Я вмю радувати людей». Урок за поезіями Гійома Аполлінера «Лорелея», «Міст Мірабо», каліграми «Зарізана голубка й водограй». *Зарубіжна література в школах України*. 2019. № 7-8. С. 41-43.
3. Могільовцева Л. Глибинні зрушення в поезії ХХ століття [Текст] : цикл уроків. 11-й клас. *Зарубіжна література*. 2017. № 12. С. 14-47.
4. Помазан І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття : підруч. для студ. гуманітар. ф-тів вищ. навч. закл. Харків : Вид-во НУА, 2016. 264 с. URL: https://nua.kharkov.ua/wp-content/uploads/2020/08/Pomazan_IZL_RP-3_Pidruchnik_XX_st.pdf
5. Слободян І. Мистецтво - не фотографія дійсності. *Всесвітня література в школах України*. 2021. № 6. С. 44-49 .
6. Хлюстіна Н. Гійом Аполлінер як чільна постать європейського авангардизму. *Зарубіжна література в школах України*. 2021. № 2. С. 28-32.

Круглий стіл «Жанрова своєрідність казки-притчі Антуана де Сент-Екзюпері «Маленький принц»

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Проаналізуйте автобіографічні мотиви філософської казки-притчі «Маленький принц».
2. Поміркуйте над жанровою своєрідністю твору?
3. Висловіть власну думку з приводу основного конфлікту твору і його філософсько-естетичного звучання у творі.
4. Яка проблематика, ідейна спрямованість твору?
5. Проаналізуйте систему персонажів філософської казки «Маленький принц».
6. Яка система символів казки?
7. Доведіть актуальність філософських поглядів Антуана де Сент-Екзюпері, втілених у його творі «Маленький принц».

Завдання для самостійної роботи:

1. Сформулюйте власне розуміння афоризмів Антуана де Сент-Екзюпері:
- «Душі не старіють, вони або народжуються старими, або залишаються юними назавжди»;

- «Єдина справжня розкіш – це розкіш людського спілкування»;
- «В місті – не до людини. Людей немає – є функції: поштар, продавець, сусід, який заважає... Людиною дорожиш лише в пустелі».

2. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: казка-притча, конфлікт, символ, афоризм.

Результати доповіді на практичному занятті.

Рекомендована література:

1. Бондар Т. Осягнення героями головних життєвих цінностей у повісті А. де Сент Екзюпері «Маленький принц». *Зарубіжна література в школах України*. 2019. № 6. С. 41-43.
2. Ващенко Ю. А. Історія зарубіжної літератури ХХ століття : навчальний посібник [для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальностей «Журналістика», «Українська мова і література», «Мова і література (латинська)», «Мова і література (російська)»]. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 152 с.
3. Ковальчук О. Казка та реальність у творчості Антуана де Сент-Екзюпері. *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність*. 2018. Вип. 12. С. 35-42.
4. Хроменко І. А. Антуан де Сент-Екзюпері і його троянда. *Шкільна бібліотека*. 2017. N 2(лютий). С. 87-89.
5. Шулик І. Людські взаємини, моральні цінності в казці-притчі «Маленький принц» А. де Сент-Екзюпері. *Зарубіжна література в школах України*. 2016. № 1. С. 44-45.

Дискусія «Новела «Перевтілення» Ф.Кафки в контексті модерністської прози ХХ ст.»

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. У чому полягає своєрідність світосприйняття Франца Кафки?
2. Як змальована трагедія відчуженої особистості в новелі «Перевтілення»?
3. Доведіть, що образ Грегора Замзи є гротескним літературним «автопортретом» письменника й уособленням типу маленької людини ХХ ст.
4. Як розкривається абсурдність світового буття у творі.
5. У чому полягає сенс центральної метафори?
6. Які риси експресіонізму та сюрреалізму у повісті «Перевтілення»?

Завдання для самостійної роботи:

1. Підібрати аргументи-приклад з твору до дискусії: «Грегор Замза – комаха чи людина?» та «Хто винен у смерті Грегора Замзи?»
2. Розгляньте портрет Ф.Кафки, виконаний італійським художником Ренато Гуттузо і поміркуйте, чи вдалося митцеві передати внутрішній світ Ф. Кафки.
3. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: сюрреалізм, експресіонізм, новела, метафора.

Результати доповісти на практичному занятті.

Рекомендована література:

1. Гладишев В. «Перевтілення» Франца Кафки: аналіз ключого епізоду шляхом зіставлення оригінального тексту та перекладу як технологічна ланка контекстного вивчення твору. *Зарубіжна література в школах України*. 2016. № 12. С. 12-16.
2. Глібовець В. Франц Кафка про життя, творчість і себе самого. *Всесвітня література в сучасній школі*. 2020. № 9-10. С. 4-8.
3. Лавренко О. Путівник маршрутами творчості. За новелою Франці Кафки «Перевтілення». *Зарубіжна література*. 2021. 23 черв. (№ 62). С. 72-83.
4. Михайлова Т. Проза Василя Стуса та Франца Кафки: спроба компаративного прочитання. *Дивослово*. 2020. № 1. С. 40-48.
5. Пірошенко С. Експресія моральних метаморфоз у новелістиці Франца Кафки та Миколи Хвильового: компаративний аналіз. *Філологічний дискурс: Зб. наук. праць*. 2015. Вип. 1. С. 40-45.
6. Романцова Б. До питання рецепції оповідання «Перевтілення» Франца Кафки. *Наукові записки НаУКМА. Філологічні науки*. 2015. Т. 176. С. 79–84.

Диспут «Проблема вибору та її гуманістичне вирішення в романі-притчі А.Камю «Чума»

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Які особливості екзистенціалізму як напрямок філософії та літератури.
2. Яка історія створення роману «Чума»?
3. Проаналізуйте смисл назви твору та сутність конфлікту.
4. Як змінюється поведінка, настрої мешканців міста протягом роману?

5. Чи можна погодитися з думкою журналіста Рамбера: «Але саме суспільне добро як раз і є щастя кожної окремої людини».
6. На думку журналіста Рамбера: «Соромно бути щасливим самому одному». Чи погоджуєтесь ви з такою думкою? Чому? Аргументуйте свою відповідь.
7. Невже, дійсно, людині, щоб досягнути справжні цінності життя, необхідно потрапити у якісь незвичайні обставини (війна, стихійне лихо тощо)? Проведіть паралель з сучасністю.
8. Як ви розумієте слова, що «мікроб чуми ніколи не гине, ніколи не зникає, він може десятиріччями спати в закрутках меблів або в купі білизни, він чекає свій час у спальні, у льосі, в чемодані...». Чи згодні ви з такою думкою?

Завдання для самостійної роботи:

1. Підібрати аргументи-приклади з твору до дискусії: на думку священника Панлю, чума відкриває людям очі, змушує їх думати. Доктор Ріє вважає, що чума – нескінченна поразка, все, що людина здатна виграти у грі з чумою та життям – це знання і пам'ять. Порівняйте позиції цих героїв. Яку точку зору підтримуєте ви? Чому? Доведіть свою думку.
2. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: екзистенціалізм, екзистенція, композиція, хронотоп.

Результати доповісти на практичному занятті.

Рекомендована література:

1. Кривошея В. Тривоги за долю людства та мотиви персторози у романі А. Камю «Чума». *Зарубіжна література в школах України*. 2017. № 4. С. 10-12.
2. Павлюк Н. Л., Яремчук Н. В. Екзистенційні виміри часопросторових параметрів у романі А. Камю «Чума». *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020 Вип. 31. Т. 3. С. 16-23. URL: http://www.apfn-journal.in.ua/archive/31_2020/part_3/5.pdf
3. Семенчук М. «Філософія абсурду» А. Камю. *Вісник*. 2017. № 2. С. 148-149.

4. Солодовнікова С. Альбер Камю. «Чума» [Текст] : життєвий і творчий шлях письменника, його філософські й естетичні погляди. *Зарубіжна література*. 2018. № 7. С. 62-72.
5. Тіхоненко С.. «Обличчя ув'язненого міста...» (Композиційно-стильові особливості роману А. Камю «Чума»). *Зарубіжна література в школах України*. 2020. № 10. С. 27-28.
6. Токмань Г. Альбер Камю як літературний критик: діалог між художнім текстом і філософією. *Слово і час*. 2017. № 8. С. 77-88.

Прес-конференція «Художній світ поезії Р. Рільке та Ф. Лорки»

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Схарактеризуйте особливості художньої філософії Р. М. Рільке.
2. Проаналізуйте декодування образів-речей у «Нових поезіях» митця.
3. Які основні теми й мотиви збірки «Сонети до Орфея»?
4. Зробіть висновки стосовно фольклорних витоків й проблем міфологізму поезії Гарсія Лорки.
5. Які особливості поетичної збірки «Канте хондо»?
6. Які мотиви збірки «Циганський романсеро» Ф. Гарсія Лорки?

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготуйте інформацію про життєвий та творчий шляхи Р. Рільке та Ф. Лорки, розподіливши між собою ролі журналіста, географа, біографа, літературного критика, літературознавця, мистецтвознавця.
2. Проаналізуйте систему художніх засобів у поезії Ф. Гарсія Лорки «Гітара».
3. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: міфологізм образ, фольклорний образ, мотив.

Результати доповісти на практичному занятті.

Рекомендована література:

1. Агапій М. Вплив східнослов'янської культури на світогляд і творчість Райнера Марії Рільке. *Всесвітня література в сучасній школі*. 2018. № 9. С. 38-41.
2. Бушакова О. Райнер Марія Рільке. «Орфей, Еврідіка, Гермес». *Всесвітня література в сучасній школі*. 2017. № 5. С. 18-24.

3. Кадоб'янська Н. М. Зарубіжна література ХХ ст. : ТОВ «Сиция», 2019. 256 с.
4. Салига Т. У світі Богдана Кравціва і Райнера Марії Рільке. *Дзвін*. 2019. № 11-12. С. 202-214.
5. Слоневська І. Рецепція України в поетичній творчості Р. М. Рільке: філософський аспект. *Філологічний дискурс: Зб. наук. праць*. 2016. Вип. 4. С. 147-155.

Круглий стіл «Проблема «втраченого покоління» романі

Е.Ремарка «На Західному фронті без змін»

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Проаналізуйте тему «втраченого покоління» у творчості Ремарка.
2. Схарактеризуйте сюжет і типові обставини у романі.
3. Яка специфіка композиції твору?
4. Що ви можете сказати про головного героя роману?
5. Чому роман написаний від першої особи?
6. Чи можна вважати даний роман автобіографічним?
7. Яка авторська позиція в антивоєнному романі?
8. Проаналізуйте поліфункціональність пейзажу і кольористики у романі «На західному фронті без змін».
9. Проаналізуйте своєрідність образу колективного героя.

Завдання для самостійної роботи:

1. Дайте розгорнуту відповідь на питання: як в романі переплітаються два світи – світ людини і світ війни?
2. Прокоментуйте слова Ремарка з його роману «Возлюби ближнього свого». Як їх можна співвіднести з розповіддю в романі «На західному фронті без змін»?
3. Побудуйте діалог з одним із героїв роману «На Західному фронті без змін». Чи можливо вам, жителям ХХІ століття, зрозуміти Пауля Боймера і його друзів?

4. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: «втрачене покоління», «типові обставини», роман, антивоєнний роман, автобіографічний роман, лейтмотив, пейзаж.

Результати доповіді на практичному занятті.

Рекомендована література:

1. Гончарова О. О. Темпоральні стратегії людини під час і після війни на прикладах з романів Е. Гемінгвея «Прощавай, зброе!» та Е. М. Ремарка «Три товариші». *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2022. Вип. 36. С. 27-34.
2. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2018. 488 с.
3. Кадоб'янська Н. М. Зарубіжна література ХХ ст. : ТОВ «Сиция», 2019. 256 с.
4. Кицан О. В. Історія зарубіжної літератури ХХ ст.: навч.-метод. рек. Луцьк: «Вежа-Друк», 2021. 70 с.
5. Матяш М. «Хіба я жив - до тебе?» [Текст] : до 120-річчя із дня народження Е. М. Ремарка. *Пенсійний кур'єр*. 2018. 22 черв. (№ 25). С. 9

Круглий стіл «Філософська повість-притча Е.Хемінгуея «Старий і море» - гімн людській праці, волі й мужності»

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Що таке «принцип айсберга»?
2. Чому твір «Старий і море» визначають як повість-притчу?
3. Доведіть актуальність проблематики твору.
4. У чому полягає філософський зміст підтексту: «людина – життя», «людина – суспільство»; «людина – природа», «людина – Всесвіт»?
5. Що означає бути Людиною за повістю Е. Хемінгуея «Старий і море»?
6. Ким постає Сантьяго наприкінці твору – переможцем чи переможеним?
7. Зробіть висновки стосовно гуманістичного пафосу повісті «Старий і море».

Завдання для самостійної роботи:

1. Сформулюйте власне розуміння афоризмів Е. Хемінгуея:
-«Людина в морі ніколи не буває самотня»;

-«Як добре, що нам не доводиться вбивати сонце, місяць і зорі».

2. Дайте розгорнуту відповідь на питання:

- «Е. Хемінгуей назвав свою повість «Старий і море» «посланням молодому поколінню».
- Які цінні роздуми про життя і людину письменник адресував молоді?»

3. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: «принцип айсберга», повість-притчу, підтекст, пафос.

Результати доповісти на практичному занятті.

Рекомендована література:

1. Блажевич Л. Літературна вікторина за повістю «Старий і море» Е. Хемінгуея. *Все для вчителя*. 2017. № 5. С. 38.
2. Ващенко Ю. А. Історія зарубіжної літератури ХХ століття : навчальний посібник [для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальностей «Журналістика», «Українська мова і література», «Мова і література (латинська)», «Мова і література (російська)»]. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 152 с.
3. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2018. 488 с.
4. Кицан О. В. Історія зарубіжної літератури ХХ ст.: навч.-метод. рек. Луцьк: «Вежа-Друк», 2021. 70 с.

Рольова гра «Реалізм п'єси Б. Брехта «Матінка Кураж та її діти»

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

4. Які принципи епічного театру Б. Брехта?
5. Яка історія створення та сценічної постановки драми «Матінка Кураж та її діти»?
6. Які особливості побудови п'єси?
7. Проаналізуйте систему персонажів.
8. Яке значення образу героїні Катрін?
9. Зробіть висновки стосовно філософської проблематики драми.

Завдання для самостійної роботи:

1. Рольова гра. Завітайте до міні-маркету матінки Кураж. Придбайте собі тільки ті речі, які мають символічне значення для героїв п'єси Б. Брехта «Матінка Кураж та її діти». Поясніть свій вибір.
2. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: епічний театр. Результати доповісти на практичному занятті.

Рекомендована література:

1. Ващенко Ю. А. Історія зарубіжної літератури ХХ століття : навчальний посібник [для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальностей «Журналістика», «Українська мова і література», «Мова і література (латинська)», «Мова і література (російська)»]. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 152 с.
2. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2018. 488 с.
3. Кадоб'янська Н. М. Зарубіжна література ХХ ст. : ТОВ «Сиция», 2019. 256 с.
4. Кицан О. В. Історія зарубіжної літератури ХХ ст.: навч.-метод. рек. Луцьк: «Вежа-Друк», 2021. 70 с.
5. Константинова М. Новаторство драматургії Бертольда Брехта. *Зарубіжна література в школах України*. 2019. № 6. С. 50-53.

Круглий стіл «Філософсько-алегоричний сенс казки-застереження

Дж. Оруелла «Скотоферма»

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком.

1. Схарактеризуйте жанрово-композиційні особливості твору Дж. Оруелла «Скотоферма».
2. Як виникла у Дж.Оруелла ідея написати цей твір?
3. Які характерні ознаки антиутопії в казці Дж.Оруелла?
4. Зробіть висновки стосовно сатиричного зображення реалій радянського життя та міфів сталінської ідеології у творі.
5. Чому створений на фермі ідилічний устрій, коли кожен працював, ніхто не крав, зазнав краху?
6. Які історичні аналогії ми можемо пригадати? Кого з відомих історичних осіб упізнаємо за образами героїв твору?

7. Зробіть висновки стосовно авторської іронії та її символіко-алегоричного сенсу; афористичності мови твору.
8. Чи є твір Дж. Оруелла актуальним у наш час?

Завдання для самостійної роботи:

1. Поміркуйте, що є спільного між творами М. Костомарова «Бунт худоби (Лист малоросійського поміщика до свого петербурзького приятеля)» і Дж. Оруелла «Скотоферма»?
2. Чому людство ніколи не відмовиться від боротьби за щастя і справедливість?
3. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: антиутопія, іронія, сатира, гумор.

Результати доповіді на практичному занятті.

Рекомендована література:

1. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2018. 488 с.
2. Кадоб'янська Н. М. Зарубіжна література ХХ ст. : ТОВ «Сиция», 2019. 256 с.
3. Кицан О. В. Історія зарубіжної літератури ХХ ст.: навч.-метод. рек. Луцьк: «Вежа-Друк», 2021. 70 с.

Семінар-практикум «Специфіка антивоєнного оповідання

Г.Белля «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...»

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком.

1. Які особливості світоглядної системи Г.Белля?
2. Проаналізуйте семантику назви оповідання «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...».
3. Які жанрово-композиційні особливості оповідання?
4. Схарактеризуйте образ головного героя твору, його можливе майбутнє.
5. Яка роль художніх засобів у розкритті психологічного стану скаліченого війною юнака.
6. Проаналізуйте функції деталей інтер'єру в творі.
7. Зробіть висновки стосовно антивоєнного та гуманістичного пафосу твору.

Завдання для самостійної роботи:

1. Робота в мікрогрупах.

1 група – автори картини або колажу за мотивами оповідання, тому описує кольорове тло подій в оповіданні. Які кольори створюють саме символіку подій?

2 група – звукорежисери радіотрансляції оповідання, аналізує звукове тло оповідання.

2. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: оповідання, інтер'єр, екстер'єр.

Результати доповіді на практичному занятті.

Рекомендована література:

1. Бровко А. Осуд антигуманної сутності війни. За творчістю Генріха Белля. *Всесвітня література в сучасній школі*. 2020. № 11-12. С. 36-44.
2. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2018. 488 с.
3. Дорож, Н. В. Вивчаємо оповідання Генріха Белля "Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...». *Зарубіжна література в школах України*. 2015. № 11. С. 54-56.
4. Кадоб'янська Н. М. Зарубіжна література ХХ ст. : ТОВ «Сиция», 2019. 256 с.
5. Кицан О. В. Історія зарубіжної літератури ХХ ст.: навч.-метод. рек. Луцьк: «Вежа-Друк», 2021. 70 с.
6. Обідченко, О. О. Генріх Белль. «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...». Високий антивоєнний і гуманістичний пафос твору. *Все для вчителя*. 2015. № 5. С. 26-27.
7. Рак Г. Генріх Белль. «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...». Високий антивоєнний і гуманістичний пафос твору. Урок зарубіжної літератури. *Всесвітня література в сучасній школі*. 2020. № 4. С. 40-45.

Вирішення практичних завдань

«Ідейно-художній аналіз роману Г. Маркеса «Сто років самотності»

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

3. Схарактеризуйте специфіку світоглядної системи Г. Г. Маркеса.
4. Доведіть, що «Сто років самотності» – це узагальнення долі латиноамериканського континенту.

5. Яка історія створення роману?
6. У чому полягає жанрова своєрідність роману?
7. Проаналізуйте способи моделювання простору та часу в творі.
8. Проаналізуйте морально-етичну проблематику твору.
9. Зробіть висновки стосовно способів вираження авторської позиції у творі.

Завдання для самостійної роботи:

1. Робота в мікрогрупах.

1 група знаходить в романі риси реального, буденного та підтверджує свої думки цитатами з твору.

2 група знаходить у романі риси фантастичного, «магічного», підтверджуючи свої думки цитатами з твору.

2. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: магічний реалізм, авторська позиція.

Результати доповісти на практичному занятті.

Рекомендована література:

1. Александрова Г. О. Історія зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ століть : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Мелітополь, 2018. 178 с.
2. Вініченко Т. Г. Г. Маркес «Стариган із крилами». 11-й клас. *Зарубіжна література в школі*. 2020. № 11-12. С. 34-37.
3. Гузь О. Уроки з вивчення твору Габріеля Гарсія Маркеса «Стариган із крилами». *Зарубіжна література в школах України*. 2018. № 4. С. 22-29.
4. Шекет Ю. Кохання під час усього: про письменника Г. Маркеса. *Жінка*. 2021. № 3. С. 12-13.

Семінар-практикум «Модерністські та національні традиції в повісті

Я. Кавабати «Тисяча журавлів»

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

3. Які естетичні принципи Я.Кавабата та яка проблематика його творів?
4. Зробіть висновки стосовно зв'язку поетичної прози Кавабати з національними традиціями японської літератури.
5. Проаналізуйте психологічні, естетичні та культурні традиції Японії в романі «Тисяча журавлів».

6. Які особливості організації художнього часу і простору творі?
7. З якою метою використав Ясунарі Кавабата чайну церемонію у композиційній побудові повісті «Тисяча журавлів»?
8. У чому полягають особливості побудови образної системи твору.
9. Проаналізуйте роль жесту, руху, запаху, кольору в романі.

Завдання для самостійної роботи:

1. Напишіть есе на тему «Журавлі, яких людина шукає все життя»
2. Зробіть повідомлення-реклами чаїв різних народів світу на тему: «Що не чай, то інший звичай».
3. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: традиція, церемонія, жест, естетика.

Результати доповіді на практичному занятті.

Рекомендована література:

1. Александрова Г. О. Історія зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ століть : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Мелітополь, 2018. 178 с.
2. Вірста С. Гармонія людини і природи – одна з головних проблем твору Ясунарі Кавабати «Тисяча журавлів». *Зарубіжна література в школах України*. 2021. № 4. С. 18-22
3. Журавлина пісня: 120 років від дня народження Кавабати Ясунарі. *Шкільна бібліотека*. 2019. № 5 (травень). С. 62-65.

***Дискусія «Алегорично-моральний зміст драми
«Гостина старої Дами» Фрідріха Дюрренматта»***

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Схарактеризуйте основні принципи «театру абсурду».
2. Які проблеми, актуальні в наш час, підняті в п'єсі?
3. Чи справедливо рішення Клари вершити правосуддя таким способом, який вона обрала?
4. Чи можна Альфреда Ілла назвати позитивним героєм?
5. Чи є в п'єсі взагалі позитивні герої?
6. Чи можливо відновити справедливість і яким способом це зробити?

7. Місто Гюллен деякі критики порівнюють з провінційним містечком в п'єсі Гоголя «Ревізор». Які паралелі ви можете провести?
8. Чому для залу імпровізованого судилища Клара вибрала банкетний зал міської Ратуші?
9. Поясніть семантику назви драми «Гостина старої Дами» та її жанрову своєрідність.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підібрати аргументи-приклади з твору до дискусії: наскільки абсурдною чи, навпаки, життєподібною є ситуація, описана в п'єсі Ф. Дюрренматта «Гостина старої дами»?
2. Знайдіть спільне та відмінне в драмі «Гостина старої дами» з творами:
  - М.Булгакова «Майстер і Маргарита»
  - Б.Брехта «Матінка Кураж та її діти»
  - Ф.Кафки «Перевтілення»
  - Дж.Оруелл «1984»
  - Г. Маркеса «Стариган з крилами».
3. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: «театру абсурду».

Результати доповіді на практичному занятті.

Рекомендована література:

1. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2018. 488 с.
2. Кадоб'янська Н. М. Зарубіжна література ХХ ст. : ТОВ «Сиция», 2019. 256 с.
3. Капустян І. Жанрово-стильові новації у драмі Фрідріха Дюрренматта. *Філологічні науки*. 2015. Вип. 20. С. 17-27.
4. Помазан І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття : підруч. для студ. гуманітар. ф-тів вищ. навч. закл. Харків : Вид-во НУА, 2016. 264 с. URL: https://nua.kharkov.ua/wp-content/uploads/2020/08/Pomazan_IZL_RP-3_Pidruchnik_XX_st.pdf

Ділова гра

«Поетика модернізму в романі «Парфюмер» П. Зюскінда»

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

4. Схарактеризуйте особливості постмодернізму.
5. Визначіть риси постмодернізму в романі «Парфюмер».
6. Зробіть висновки стосовно проблематики та особливостей побудови твору.
7. Доведіть або спростуйте твердження: головний герой Гренуй: злодій чи геній?
8. Які художні прийоми творення образу головного героя?
9. Чому Патрік Зюскінд не залишає свого героя живим?
10. У чому значення опису смерті героя?
11. Який ідейний зміст образу Гренуя у романі?
12. Зробіть висновки стосовно особливостей поетики роману «Парфюмер».

Завдання для самостійної роботи:

1. «Візьміть» інтерв'ю у головного героя твору, підбравши відповідні цитати з тексту.
2. Зберіть основні факти злочину Гренуя, підбравши відповідні цитати з тексту та давши відповіді на питання:
  - що?
  - хто?
  - де?
  - коли?
  - чому?
  - як?
3. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: постмодернізм, образ.

Результати доповіді на практичному занятті.

Рекомендована література:

1. Александрова Г. О. Історія зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ століть : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Мелітополь, 2018. 178 с.

2. Міллер І. «Terra incognita» сучасної літератури. Роман П. Зюскінда «Запахи, або Історія одного вбивці». *Зарубіжна література*. 2020. № 6. С. 52-65.
3. Сорока І. Шлях Жана-Батиста Гренуя до Кладовища невинних (за романом П. Зюскінда «Запахи»). *Все для вчителя*. 2015. № 8. С. 37-39.
4. Шалагінов Б. Про аромат влади і аромат рабства. Роздуми до ювілею роману Патріка Зюскінда. *Всесвіт*. 2015. № 1-2. С. 222-229.

**Вирішення практичних завдань «Роман Дж. Фаулза «Колекціонер»
в контексті постмодернізму»**

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Проаналізуйте творчість Дж. Фаулза в контексті розвитку англійської літератури 2-ї пол. ХХ ст.
2. Схарактеризуйте художньо-естетичну позицію Дж. Фаулза.
3. Зробіть висновки стосовно екзистенціальної проблематики твору та її втілення в художній структурі роману «Колекціонер».
4. Проаналізуйте міфологічні образи твору.
5. Зробіть висновки стосовно шекспірівського коду в романі та його функції у творі.

Завдання для самостійної роботи:

1. Написати есе на тему: «Клегг і Міранда – два світи, дві системи».
2. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: постмодернізм.

Результати доповісти на практичному занятті.

Рекомендована література:

1. Александрова Г. О. Історія зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ століть : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Мелітополь, 2018. 178 с.
2. Дацер С. Критична рецепція творчості Джона Фаулза в українському науковому просторі. Науковий вісник *Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Філологія. 2018. Вип. 33 (1). С. 140–143.
3. Мельникова К. Творчість Джона Фаулза як погляд на самоствердження особистості в контексті національної ідентичності. *Науковий вісник*

6.3 САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Форма контролю
		Денна	Заочна	
1	М. Пруст як основоположник жанру модерністичного психологічного роману.	8	10	Індивідуальна, групова співбесіда усне опитування, перевірка практичних завдань, тестування
2	Морально-етична проблематика романів Ф. Моріака.	6	8	
3	Австрійська література першої половини ХХ ст. Специфіка творчості Ф. Кафки. Своєрідність творчого методу Р. Музіля.	6	8	
4	Характеристика екзистенціалізму як літературного напрямку. Екзистенціалізм у творчості Ж.-П.Сартра. Екзистенціалізм у творчості А. Камю.	8	10	
5	Тема «втраченого покоління» в романах Р. Олдінгтона «Смерть героя», Е. Хемінгуей «Прощавай, зброє!», А. Барбюса «Вогонь»	6	10	
6	Ідейно-художня своєрідність роману Т. Манна «Доктор Фаустус».	8	10	
7	Екзистенціалізм у французькій літературі (А. Камю, Ж.-П. Сартр, Р. Роллан).	6	8	
8	Літературна спадщина В. Вулф у контексті естетики англійського модернізму.	6	10	
9	Своєрідність стильової манери Ж. Амаду.	6	8	
10	«Роман Дж. Селінджера «Ловець у житі» як приклад роману «стурбованого реалізму» в літературі США.	8	10	
11	Творчість Е. Йонеско та С. Беккета.	6	10	
12	«Епоха джазу» у романі Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі»	6	8	
13	Інтертекстуальний роман Умберто Еко «Ім'я троянди».	8	10	
14	Особливості нарації в романі Маркуса Зузака «Крадійка книжок».	6	8	
15	Роман-«парабола» К. Абе «Жінка в пісках» у світовій літературі повоєнного часу.	6	10	

	Разом	100	138
--	--------------	-----	-----

Завдання № 1. Самостійно підготувати теми:

1) Модерністські зрушення в літературі в першій половині ХХ ст.

М. Пруст як основоположник жанру модерністичного психологічного роману (денне – 8 год; заочне – 10 год.)

План

1. Модернізм як культурологічна категорія і тип творчого світосприйняття.
2. Основні художньо-естетичні течії першої половини ХХ ст.
3. Творчість Марселя Пруста в руслі розвитку психологічного роману ХХ століття: епопея «У пошуках втраченого часу».
4. «У пошуках утраченого часу» М. Пруста: автор – наратор – персонаж.
5. Концепція творчої пам'яті в романі М. Пруста «На Сванову сторону».

Література:

1. Александрова Г. О. Історія зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ століть : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Мелітополь, 2018. 178 с.
2. Кицан О. В. Історія зарубіжної літератури ХХ ст.: навч.-метод. рек. Луцьк: «Вежа-Друк», 2021. 70 с.
3. Романцова Б. Жінка-фланер у романах «На Сванову сторону» Марселя Пруста і «Місіс Деллоуей» Вірджинії Вулф. *Американські та британські студії: мовознавство, літературознавство, міжкультурна комунікація: збірник наукових праць*. 2018. С. 79–83.

Літературна спадщина В. Вулф у контексті естетики англійського модернізму (денне – 8 год; заочне – 10 год.)

План

1. В. Вулф – теоретик та практик літератури англійського модернізму (теоретичні статті «Сучасна художня проза» («Modern fiction»), «Своя кімната» («One's own room»)).
2. Проблематика та поетика роману В. Вулф «Місіс Деллоуей».
3. Система образів у творі: головні та другорядні персонажі.
4. Час – як провідний герой модерністського твору В. Вулф «Місіс Деллоуей».
5. Способи передачі техніки «потoku свідомості» авторкою.

Література:

1. Александрова Г. О. Історія зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ століть : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Мелітополь, 2018. 178 с.
2. Романцова Б. Жінка-фланер у романах «На Сваннову сторону» Марселя Пруста і «Місіс Делловей» Вірджинії Вулф. *Американські та британські студії: мовознавство, літературознавство, міжкультурна комунікація: збірник наукових праць*. 2018. С. 79–83.
3. Кравчук Ю. Потік свідомості як творчий метод Вірджинії Вулф (на матеріалі оповідань «Together and apart» і «Monday or Tuesday»). *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Випуск 36. 2019. С. 42-45.

Роман Ф. Моріака «Тереза Дескейру»: традиції і новаторство

(денне – 6 год; заочне – 8 год.)

План

1. Історія створення твору і його місце в творчості Ф. Моріака.
2. Специфіка сюжетно-композиційної основи роману «Тереза Дескейру».
3. Особливості співвіднесеності соціального і морального у творі «Тереза Дескейру».
4. Сутність образу Терези та особливості системи персонажів твору Ф. Моріака.
5. Історико-типологічний аспект: романи «Тереза Дескейру» та «Злочин і кара» Ф. Достоєвського.

Література:

1. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2018. 488 с.
2. Кицан О. В. Історія зарубіжної літератури ХХ ст.: навч.-метод. рек. Луцьк: «Вежа-Друк», 2021. 70 с.
3. Польщак А. Л. Тема віри у творчості Ф. Моріака. *Наукові записки НАУКМА. Літературознавство*. 2018. Т. 1. С. 121-125.

Ідейно-художній аналіз роману А. Барбюса «Вогонь»

(денне – 6 год; заочне – 10 год.)

План

1. Своєрідність документальної основи твору А. Барбюса «Вогонь».
2. Жанрова специфіка роману «Вогонь».
3. Етичний та соціальний аспекти колективного героя у романі А. Барбюса.
4. Функції портретування та екстер'єру в романі «Вогонь».
5. Художнє та філософське осмислення проблеми «втраченого покоління» в романі.

Література:

1. Гуменний М.Х., Гуменна В.Ю. Екзистенційні форми авторської свідомості (А. Барбюс, Е. Ремарк, О.Гончар). *Science and Education a New Dimension. Philology.* 2020. VIII(65). Issue: 217. P. 22-26.
2. Гуменний М.Х. Контекст авторського погляду (А. Барбюс, Е. Ремарк, О. Гончар). *Літературний процес: методологія, імена, тенденції: зб. наук. пр. (філологічні науки).* № 15. 2020. С. 36-42.
3. Кицан О. В. Історія зарубіжної літератури ХХ ст.: навч.-метод. рек. Луцьк: «Вежа-Друк», 2021. 70 с.
4. Пухонська О. Література і пам'ять: версії взаємовпливу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія».* 2018. Вип. 4(72). С. 191-193.

Своєрідність реалізму в романі Е. Хемінгуея «Прощавай, зброє!»

(денне – 6 год; заочне – 10 год.)

План

1. Сюжетно-композиційна основа роману Е. Хемінгуея «Прощавай, зброє!».
2. Своєрідність системи персонажів: психологічна вмотивованість поведінки героїв.
3. Функції лейтмотивів та пейзажу в романі Е. Хемінгуея «Прощавай, зброє!».
4. Особливості проблематики та поетичної мови твору Е. Хемінгуея.
5. Місце роману Е. Хемінгуея «Прощавай, зброє!» в світовій антивоєнній прозі.

Література:

1. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2018. 488 с.

2. Гончарова О. О. Темпоральні стратегії людини під час і після війни на прикладах з романів Е. Гемінгвея «Прощавай, зброе!» та Е. М. Ремарка «Три товариші». *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2022. Вип. 36. С. 27-34.
3. Кицан О. В. Історія зарубіжної літератури ХХ ст.: навч.-метод. рек. Луцьк: «Вежа-Друк», 2021. 70 с.
4. Міняйло Н. В., Баласанян О. Д. Художньо-образна мариністика в українськомовних перекладах творів Ернеста Гемінгвея. *Лінгвістичні дослідження: зб. наук. праць ХНПУ імені Г. С. Сковороди*. 2022. Вип. 56. С. 360-370.

Роман Дж. Селінджера «Ловець у житті» як приклад роману «стурбованого реалізму» в літературі США

(денне – 8 год; заочне – 10 год.)

План

1. Формування культури «суспільства споживання». Розрізнення «гарячої» та «холодної» культури. Література бітників – емоційний виклик нон - конформістської свідомості.
2. Творча історія роману Джерома Девіда Селінджера в контексті означеного історичного періоду.
3. Система образів роману, образ оповідача, другорядні образи твору.
4. Сильова манера письменника.
5. «Ловець у житті» як маніфест літератури нон – конформізму.
6. Сатиричне зображення «світу дорослих».
7. Жанрові домінанти твору. «Ловець у житті» – традиційний «роман виховання».

Література:

1. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2018. 488 с.
2. Кадоб'янська Н. М. Зарубіжна література ХХ ст. : ТОВ «Сиция», 2019. 256 с.
3. Москвін Я. Моральні дискусії навколо літератури на прикладі О. Вайльда та Дж. Д. Селінджера. *Вісник Львівського університету*. Серія філософські науки. 2018. Випуск 20. С. 104–118.

4. Оспапенко Л. М. «Ловець у житі» як духовна практика: про рецепцію роману Дж. Д. Селінджера. *Література та культура Полісся*. Сер. : Філологічні науки. 2015. Вип. 78. С. 102-109.

2) Модерністська література другої половини ХХ ст.

Творчість Е. Йонеско та С. Беккета

(денне – 6 год; заочне – 10 год.)

План

1. «Театр абсурду», його представники і характерні ознаки.
2. Творча еволюція Ежена Йонеско. Абсурд в драматургії Е. Йонеско.
3. П'єса «Носороги»: авторська позиція, політичний та ідеологічний підтекст сюжету-притчі.
4. Семюель Беккет – класик «театру абсурду».
5. П'єса «Чекаючи на Годо»: особливості конфлікту й композиції, специфіка образів. Використання прийомів ексцентрики.
6. Вплив театру Йонеско та Беккета на світову драматургію.

Література:

1. Іващенко І., Стрельчук В. Драматургія С. Беккета в контексті формування інноваційних театральних практик ХХІ століття. *Вісник КНУКіМ*. Серія Мистецтвознавство. 2018. Вип. 39. І. С. 36-42.
2. Колошук Н. Г. Термін «авангард» в історії літератури ХХ століття. *Актуальні проблеми літературознавчої термінології: наук. зб. / гол. ред. Є. М. Васильєв*. Вип. 3. Рівне: О. Зень, 2020. С. 106-113.
3. Кадоб'янська Н. М. Зарубіжна література ХХ ст. : ТОВ «Сиция», 2019. 256 с.
4. Семак О. Ігор Костецький та Ежен Йонеско: типологія художнього мислення. *Порівняльно-типологічні студії*. Прикарпатський вісник НТШ. Слово. 2019. № 3(55). С. 150-156.

«Епоха джазу» у романі Ф. Фіцджеральда «Великий Гетсбі»

(денне – 6 год; заочне – 8 год.)

План

1. Естетичні погляди Ф. Фіцджеральда в теоретичному есе «Відлуння епохи джазу» («Echoes of jazz age»).
2. Розвінчання американського міфу в романі «Великий Гетсбі».

3. Система образів роману «Великий Гетсбі»:
  - а) соціально-психологічний портрет Джея Гетсбі;
  - б) образ оповідача;
  - в) другорядні образи твору.
4. Сильова манера письменника.

Література:

1. Александрова Г. О. Історія зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ століть : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Мелітополь, 2018. 178 с.
2. Васецька В., Остапенко Л. Художня інтерпретація роману Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» у сучасних екранізаціях (компаративний аспект). *Література та культура Полісся*. Серія «Філологічні науки». 2020. № 98. С. 154-162.
3. Кадоб'янська Н. М. Зарубіжна література ХХ ст. : ТОВ «Сиция», 2019. 256 с.
4. Приходько А., Ходос І. Система концептуальних домінант ідіодискурсу Ф.С. Фіцджеральда. *Сучасні дослідження з іноземної філології: Збірник наукових праць*. 2019. Вип. 17. С. 95-103.

Постмодерністська концепція роману У. Еко «Ім'я троянди»

(денне – 8 год; заочне – 10 год.)

План

1. Постмодерністські тенденції в романі У. Еко «Ім'я троянди».
2. Жанрово-композиційні особливості роману.
3. Специфіка центрального конфлікту твору У. Еко.
4. Сенс назви роману У. Еко «Ім'я троянди».
5. Особливості хронотопу роману.

Література:

1. Александрова Г. О. Історія зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ століть : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Мелітополь, 2018. 178 с.
2. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2018. 488 с.
3. Кадоб'янська Н. М. Зарубіжна література ХХ ст. : ТОВ «Сиция», 2019. 256 с.

Особливості нарації в романі Маркуса Зузака «Крадійка книжок»

(денне – 6 год; заочне – 8 год.)

План

1. Історична основа твору Маркуса Зузака «Крадійка книжок».
2. Жанрово-композиційні особливості роману.
3. Специфіка проблематики твору Маркуса Зузака «Крадійка книжок».
4. Особливості хронотопу роману Маркуса Зузака.
5. Поетикальна парадигма твору «Крадійка книжок».

Література:

1. Александрова Г. О. Історія зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ століть : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Мелітополь, 2018. 178 с.
2. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2018. 488 с.
3. Штолько М. Семантика тексту М. Зузака «Крадійка книжок» у візуальній інтерпретації Б. Персіваля. *Синопис: текст, контекст, media*. 2018. № 2(22). С. 56-65.

Роман-«парабола» К. Абе «Жінка в пісках»

у світовій літературі повоєнного часу

(денне – 6 год; заочне – 10 год.)

План

1. Роман-«парабола» К. Абе «Жінка в пісках» у контексті поширення екзистенціалістської філософії на теренах світової літератури 1960-70-х рр.
2. Притчевий сюжет роману і варіанти прочитання його 34 розв'язки.
3. Жанрово-композиційні особливості роману.
4. Людина в художньому світі К. Абе: універсальність образів та їх нівеляція.
5. Особливості хронотопу роману К. Абе «Жінка в пісках».
6. Специфіка деталей і мотивів, що розвивають тему відчуження.

Література:

1. Александрова Г. О. Історія зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ століть : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Мелітополь, 2018. 178 с.
2. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2018. 488 с.
3. Кадоб'янська Н. М. Зарубіжна література ХХ ст. : ТОВ «Сиция», 2019. 256 с.

Завдання № 2. Зійснити порівняльний аналіз художнього твору з кінематографічною чи театральною інтерпретацією, взявши до уваги ключові моменти, що висвітлюються в книзі та в художній стрічці чи виставі.

Завдання № 3. Занотувати та вивчити терміни та поняття:

Модернізм, магічний реалізм, авторська позиція, оповідання, інтер'єр, екстер'єр. антиутопія, іронія, сатира, гумор, епічний театр, «принцип айсберга», повість-притчу, підтекст, пафос, «втрачене покоління», «типові обставини», роман, антивоєнний роман, автобіографічний роман, лейтмотив, пейзаж, міфологізм образ, фольклорний образ, мотив, екзистенціалізм, екзистенція, композиція, хронотоп, сюрреалізм, експресіонізм, новела, метафора, казка-притча, конфлікт, символ, афоризм, каліграми, метафора, епітет, порівняння, білий вірш, постмодернізм, традиція, церемонія, жест, естетика, **хронотоп.**

5.ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

(доповідь) (одна тема за вибором)

№ з/п	Завдання	Кількість годин
		Денна
1	Поетичне новаторство Гійома Аполлінера.	
2	Казка-притча Сент-Екзюпері «Маленький принц»: функції фольклорних образів і засобів.	
3	Жанрова й художня своєрідність поезії П. Целана.	
4	Проблема «втраченого покоління» в романі Барбюса	

	«Вогонь».	
5	Поетикальна специфіка роману А. Камю «Чума».	
6	Міфологічний підтекст роману В. Голдінга «Володар мух»	
7	Художні особливості роману Т. Манна «Чарівна гора».	
8	Авторська позиція в романі Ремарка «На Західному фронті без змін».	
9	Поетичне новаторство Р.М. Рільке.	
10	Роман Т. Драйзера «Американська трагедія»: сюжетно-композиційна структура.	
11	«Смерть героя» Р. Олдінгтона як зразок літератури «втраченого покоління».	
12	Жанрова специфіка роману Барбюса «Вогонь».	
13	Проблема пошуку істини в романі Г. Гессе «Гра в бісер».	
14	Антиутопічний характер сатиричної притчі Дж. Орвелла «Скотоферма».	
15	Т.С. Еліота як творець експресіоністської лірики.	
16	Концепція світу й особистості у творчості Ф. Кафки.	
17	Місце роману Е. Хемінгуея «Прощавай, зброе!» в західній антивоєнній прозі.	
18	Метафора колекціонування у постмодернізмі («Колекціонер» Дж. Фаулза).	
19	Проблематика й сутність підтексту п'єси Е. Йонеско «Носороги».	
20	Роман Г. Маркеса «Сто років самотності»: своєрідність «магічного реалізму».	
*	Тема запропонована студентом	
Разом		20

6.ВАРІАНТИ МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1.

1. Автобіографічні мотиви філософської казки-притчі А. Сент-Екзюпері «Маленький принц».
2. Особливості поетичної збірки Ф. Лорки «Канте хондо».

Тести:

1. Ернест Хемінгуей представляє літературу
  - А) бунтівного покоління;
  - Б) розгніваного покоління;
  - В) втраченого покоління;
  - Г) біт-покоління;
  - Д) покоління.
2. Постмодерністський герой — це людина, яка
  - А) уособлює гармонію, емоційно стійка, морально врівноважена;
  - Б) протистоїть реальному світові в пошуках ірреального;
  - В) перебуває на перехресті різних часів, епох, просторів;
  - Г) намагається знайти точки дотику між реальним і фантастичним світами
  - Д) кидає виклик обставинам.
3. Милорад Павич є представником:
  - А) чеської літератури;
  - Б) польської літератури;
  - В) болгарської літератури;
  - Г) сербської літератури;
  - Д) чорногорської літератури.
4. Кому належать слова: «Ці дорослі - дивакуваті люди»:
  - А) ліхтарнику;
  - Б) маленькому принцу;
  - В) шанолубну;
  - Г) лису.
5. Назвіть першу поетичну збірку Гійома Аполлінера:

- А) «Бестіарій»;
- Б) «Алкоголі»;
- В) «Тінь мого кохання»;
- Г) «Рейнські вірші».

Варіант 2.

1. Поліфункціональність пейзажу і кольористики у романі Е. Ремарка «На Західному фронті без змін».
2. Найхарактерніші риси аполлінерівської поетики.

Тести:

1. У повісті «Старий і море» авторський ідеал втілює:

- А) риба;
- Б) Сантьяго;
- В) Манолін;
- Г) леви;
- Д) туристи.

2. Хто з героїв твору говорив, що «...Людам уже бракує часу щось узнавати. Вони купують готові речі в торговців»:

- А) маленький принц;
- Б) лис;
- В) географ;
- Г) ліхтарник.

3. Жанрова специфіка твору Ернеста Хемінгуея «Старий і море»

- А) повість-казка;
- Б) новела;
- В) повість-притча;
- Г) філософська казка;
- Д) роман-притча.

4. Яку тему вводить Сент-Екзюпері у присвяті до твору «Маленький принц»

- А) романтика польотів;

- Б) жахи війни та страждань;
- В) протистояння дорослих і дітей;
- Г) система освіти у Франції.

5. Поетиці постмодернізму притаманні:

- А) інтертекстуальність, іронічність, колажність;
- Б) синкретизм, культ розуму, універсалізм;
- В) симультанеїзм, гармонійність форми;
- Г) раціоналізм, мімесис, ієрархія жанрів;

Варіант 3.

1. Зображення трагедії відчуженої особистості в новелі Ф. Кафки «Перевтілення».
2. Основні теми й мотиви збірки Р. Рільке «Сонети до Орфея».

Тести:

1. В оповіданні «Дамаскін» образ Храму на небі є символом розкнутості духу
  - А) свободи;
  - Б) моральної чистоти;
  - В) творчого поривання;
  - Г) прагнення людини до польоту.
2. Слова, які виявилися пророчими: «Все має бути готове одночасно, ...храм без палацу нічого не вартий, та й палац нічого не вартий без храму», — промовив(ла)
  - А) Йован Дамаскін;
  - Б) майстер Шувакович;
  - В) пан Николич;
  - Г) Йован Лествичник;
  - Д) Атилія.
3. Яким чином маленький принц покинув рідну планету:
  - А) відлетів на ракеті;
  - Б) відлетів на хмарці;

В) відлетів з мандрівними птахами;

Г) відлетів на літаку.

4. Ернеста Хемінгуея нагороджено Нобелівською премією за твір

А) «Прощавай, зброе!»;

Б) «Старий і море»;

В) «Фієста» Г. «По кому подзвін»;

Д) «Острови в океані».

5. Назвіть першу поетичну збірку Гійома Аполлінера:

А) «Бестіарій»;

Б) «Алкоголі»;

В) «Тінь мого кохання»;

Г) «Рейнські вірші».

Варіант 4.

1.Філософська проблематика драми Б. Брехта «Матінка Кураж та її діти».

2.Гуманістичний пафос повісті «Старий і море» Е. Хемінгуея.

Тести:

1. Твір Милорада Павича «Дамаскін»

А) модерністської літератури;

Б) літератури «потoku свідомості»;

В) постмодерністської літератури;

Г) екзистенційної літератури символістської літератури.

2. Прототипом Йована Дамаскіна став

А) біблійний персонаж;

Б) полководець кінця VII - початку VIII ст.;

В) відомий діяч християнської церкви, літератури і культури VII ст. - початку VIII ст. ;

Г) видатний філософ кінця VII - початку VIII ст.;

Д) герой античної літератури.

3. Сантьяго, герою твору Ернеста Хемінгуея «Старий і море», не щастило сімдесят вісім днів

А) вісімдесят днів;

Б) вісімдесят чотири дні;

В) сімдесят два дні;

Г) сімдесят днів.

4. Вірш «Міст Мірабо» - своєрідна візитна картка любовної лірики ХХ ст. Це щемливий твір про кохання Аполлінера до:

А) Марі Лорансен;

Б) Луїзи де Коліньї-Шатіньйон;

В) Анні Плейден;

Г) Мері Лорансен.

5. До чого закликає своїм романом А. Камю ?

А) не зупинятись на досягнутому;

Б) завжди знаходити вихід в «пограничній ситуації»;

В) не заспокоюватись, нещастя може повернутись, якщо про нього забути.

Варіант 5.

1. Авторська іронія і її символіко-алегоричний сенс у творі Дж. Оруелла «Скотоферма».

2. Семантика назви драми Ф. Дюрремонтта «Гостина старої Дами» та її жанрова своєрідність.

Тести:

1. У сюжеті про поєдинок Сантьяго з рибою втілена ідея про

А) неспроможність людини здолати силу природи;

Б) вічний зв'язок людини з природою;

В) залежність життя людини від випадку;

Г) співіснування людини і природи;

Д) необхідність бережного ставлення до природи.

2. Як загинув Гренуй:

А) його стратили за вбивство Лори Ріші;

Б) його з'їли канібали;

В) він заподіяв собі смерть, усвідомивши свою провину перед людством?

3. Яку тему вводить Сент-Екзюпері у присвяті до твору «Маленький принц»

А) романтика польотів;

Б) жахи війни та страждань;

В) протистояння дорослих і дітей;

Г) система освіти у Франції.

4. У яких модерністських напрямках працював Рільке:

А) романтизм, експресіонізм, символізм;

Б) символізм, імпресіонізм, неоромантизм;

В) неоромантизм, імпресіонізм, символізм.

5. Кому належать слова: «По-моєму, краще постаратися залишити кімнату такою ж , якою вона була раніше, щоб Грегор, коли він до нас повернеться, не знайшов у ній ніяких змін і пошвидше забув цей час»:

А) сестрі;

Б) матері;

В) батькові;

Г) наймиці.

Варіант 6.

1. Поетикальний аналіз збірки Г. Аполлінера «Каліграми. Вірші Миру та Війни».

2. Філософсько-інтелектуальний зміст роману А. Камю «Чума».

Тести:

1. Ознаки постмодернізму вперше виявилися у творі

А) «Ім'я троянди» У. Еко;

Б) «Поминки по Фіннегану» Дж. Джойса;

В) «Хозарський словник» М. Павича Г. «Запахи» П. Зюскінда;

Д) «Перевтілення» Ф. Кафки.

2. Художньо-смісловим центром у творах постмодернізму є образ автора
- А) тексту;
  - Б) героя;
  - В) Природи;
  - Г) епохи;
3. Події в повісті Ернеста Хемінгуея «Старий і море» відбуваються
- А) у штаті Флорида в США;
  - Б) на Кубі;
  - В) у штаті Каліфорнія в США;
  - Г) у Мексиці;
  - Д) на Гавайя.
4. Як Оруелл визначив жанр свого твору?
- А) сатирична повість-притча;
  - Б) казка;
  - В) сатиричний роман-притча;
  - Г) повість – антиутопія.
5. Альбер Камю вважався...
- А) автором «магічного реалізму»;
  - Б) автором «філософії абсурду»;
  - В) автором «комедії».

Варіант 7.

- 1.Парадоксальність і інтелектуальна метафоричність роману П. Зюскінда «Парфюмер».
- 2.Особливості морально-філософських проблем у драмі «Гостина старої Дами» Ф. Дюрренматта.

Тести:

1. До риб, птахів й усіх інших тварин, що зустрічалися в морі, Сантьяго ставився як до
- А) істот, рівних собі;

- Б) засобу виживання;
- В) ворогів, з якими вів боротьбу;
- Г) їжі;
- Д) дітей.

2) Чому годувальниця відмовляється доглядати маленького Ґренуя:

- А) тому що він був потворним з вигляду;
- Б) тому що він кусався;
- В) тому що він не мав власного запаху

3. Антиутопія - це

- А) критика існуючого суспільства і утвердження зрзка бажаного суспільного устрою;
- Б) зображення суспільного устрою або спільноти, що представляється автору небажаною, відштовхуючою або лякає;
- В) зображення ідеального суспільного ладу в минулому або уявному майбутньому;
- Г) детальний опис уявної культури, яка надає читачеві картину альтернативної реальності для критики власної сучасності з інтелектуальних і емоційних позицій.

4. Чому Ґренуй, працюючи у Бальдіні, захворів і мало не помер:

- А) тому що заразився під час роботи із сировиною для парфумів;
- Б) тому що не зміг створити досконалого аромату;
- В) тому що умови праці у Бальдіні були нестерпними?

5. Що це за страви: залежані пригнілі овочі; кістки, що залишилися від вечері, покриті білим застиглим соусом; трохи родзинок і мигдалю; шматок сиру, який два дні тому .... оголосив неїстинним; скибка сухого хліба, намазаного маслом і посипаного сіллю?

- А) харчі, що залишилися після званої вечері у сім'ї Ґрегора;
- Б) щоб узнати смак Ґрегора, сестра принесла йому ці харчі;
- В) харчі, які необхідно було викинути у смітник;
- Г) харчі про які забули під час сватання.

Варіант 8.

1. Екзистенціальна проблематика та її втілення в художній структурі роману «Колекціонер» Дж. Фаулза.
2. Жанрова своєрідність роману «Сто років самотності» Г. Гарсія Маркеса.

Тести:

1. Хронологічні межі постмодернізму умовно визначають:
  - А) початком XX - початком XXI ст.;
  - Б) серединою XIX - кінцем XX ст.;
  - В) останньою третиною XX - початком XXI ст.;
  - Г) кінцем XIX - початком XX ст.
2. Поетиці постмодернізму притаманні:
  - А) інтертекстуальність, іронічність, колажність;
  - Б) синкретизм, культ розуму, універсалізм;
  - В) симультанеїзм, гармонійність форми;
  - Г) раціоналізм, мімесис, ієрархія жанрів;
  - Д) антонімічність і подвійність світу, його інтуїтивне сприйняття.
3. У морі під час полювання за рибою старий Сантьяго почувався:
  - А) нещасним;
  - Б) самотнім;
  - В) вправним рибалкою;
  - Г) збудженим;
  - Д) натхненним.
4. Наприкінці твору «Старий і море» герой доходить висновку, що людина:
  - А) має обстоювати власні інтереси;
  - Б) створена не для поразки, її не можна здолати;
  - В) слабка істота, її можна знищити;
  - Г) повинна підкоритися стихії, обставинам;
  - Д) має прагнути до багатства.
5. Ідея «Скотоферми» -

- А) протест проти насильства, захист прав людини;
- Б) показ еволюції стану тварин від безмежної свободи до диктатури свині на прізвисько Наполеон;
- В) переродження революційних принципів і програм;
- Г) поступовий перехід з ідей загальної рівності і побудови тоталітарної держави.

Варіант 9.

1. Особливості організації художнього часу і простору в повісті Я. Кавабати в «Тисяча журавлів».

2. Семантика назви оповідання «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...»

Г. Белля.

Тести:

1) Характерною ознакою твору М. Павича «Дамаскін» є

А) «нульовий градус письма»;

Б) «віртуальний історизм»;

В) «потік свідомості»;

Г) «магічний реалізм»;

Д) «принцип айсберга».

2. Що усвідомив Гренуй після першого скоєного ним убивства:

А) що він злочинець;

Б) що він маніяк;

В) що він геній?

3. В якій країні відбувалися основні події повісті «Прощавай, зброс!»?

А) Італія;

Б) Австрія;

В) Німеччина;

Г) Франція.

4. Коли Грегор Замза побачив, що він не є людиною?

А) «одного вечора, прокинувшись од неспокійного сну»;

- Б) «одного ранку, прийшовши з роботи»;
- В) «одного ранку, прокинувшись од неспокійного сну»;
- Г) «одного вечора, прийшовши з роботи».

5. Наприкінці твору «Старий і море» герой доходить висновку, що людина:

- А) має обстоювати власні інтереси;
- Б) створена не для поразки, її не можна здолати;
- В) слабка істота, її можна знищити;
- Г) повинна підкоритися стихії, обставинам;
- Д) має прагнути до багатства.

Варіант 10.

1. Жанрово-композиційні особливості твору Е.Хемінгуея «Старий і море».
2. Своєрідність образу колективного героя роману Е.Ремарка «На Західному фронті без змін».

Тести:

1. Потрапивши у складну життєву ситуацію, герої творів Е. Хемінгуея зазвичай:
  - А) вагаються у своєму виборі;
  - Б) скоряються обставинам;
  - В) виявляють непересічну моральну силу;
  - Г) перемагають завдяки фізичній силі;
  - Д) зраджують свої ідеали.
2. До постмодернізму як етапу розвитку літератури належать твори Ш. Бодлера, П. Верлена, А. Рембо та:
  - А) Р. М. Рільке, Гійома Аполлінера, О. Блока;
  - Б) У. Еко, П. Зюскінда, М. Павича;
  - В) Ф. Кафки, Дж. Джойса, М. Пруста;
  - Г) Е. М. Ремарка, Ф. Скотга Фіцджеральда, Е. Хемінгуея.
3. Сенс існування старого Сантьяго полягає у:
  - А) пошуку спорідненої душі;
  - Б) щоденних зустрічах з морем;

В) постійній боротьбі за виживання;

Г) риболовлі;

Д) футболі.

4. Чому Гренуй, працюючи у Бальдіні, захворів і мало не помер:

А) тому що заразився під час роботи із сировиною для парфумів;

Б) тому що не зміг створити досконалого аромату;

В) тому що умови праці у Бальдіні були нестерпними?

5. Хто є автором твору «Прощавай, зброе!»?

А) Джек Лондон;

Б) Еріх Марія Ремарк;

В) Ернест Хемінгуей;

Г) Френсіс Скотт Фіцджеральд.

7.ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Поетикальний аналіз збірки «Каліграми. Вірші Миру та Війни» Г.Аполлінера.

2. Особливості збірки «Алкоголі. Вірші 1898 — 1913 років» Г. Аполлінера, її основні мотиви.

3. Характеристика збірки «Звіролов, або Почет Орфея» Г. Аполлінера.

4. Найхарактерніші риси аполлінерівської поетики.

5. Жанрова специфіка та філософський зміст казки-притчі А. де Сент-Екзюпері «Маленький принц».

6. Система символів казки-притчі А. де Сент-Екзюпері «Маленький принц».

7. Автобіографічні мотиви філософської казки-притчі «Маленький принц» А. де Сент-Екзюпері.

8. Зображення трагедії відчуженої особистості у творі «Перевтілення» Ф. Кафки.

9. Риси експресіонізму та сюрреалізму в повісті «Перевтілення».

10. Жанрово-композиційні особливості твору А. Камю «Чума».

11. Особливості образної система роману А. Камю «Чума».

12. Жанрові, композиційні та сюжетні особливості твору А. Камю «Чума».
13. Основні теми й мотиви збірки «Сонети до Орфея» Р. Рільке.
14. Фольклорні витoki й проблеми міфологізму поезії Ф. Гарсія Лорки.
15. Особливості поетичної збірки «Канте хондо» Ф. Гарсія Лорки.
16. Мотиви збірки «Циганський романсеро» Ф. Гарсія Лорки.
17. Проблема «втраченого покоління» романі Е. Ремарка «На Західному фронті без змін».
18. Поліфункціональність пейзажу і кольористики в романі Е. Ремарка «На Західному фронті без змін».
19. Своєрідність реалізму в романі Хемінгуея «Прощавай, Зброє!».
20. Проблема «втраченого покоління» в романі Барбюса «Вогонь».
21. Тема «втраченого покоління» в романі Р. Олдінгтона «Смерть героя».
22. Система образів повісті Е.Хемінгуея «Старий і море» та їхня символіка.
23. Новаторство Е.Хемінгуея в повісті «Старий і море».
24. Філософська проблематика драми Б. Брехта «Матінка Кураж та її діти».
25. Принципи епічного театру Б. Брехта.
26. Жанрово-композиційні особливості твору Дж. Оруелла «Скотоферма».
27. Авторська іронія і її символіко-алегоричний сенс твору Дж. Оруелла «Скотоферма».
28. Ідейно-художня своєрідність роману Т. Манна «Доктор Фаустус».
29. Роман Ф. Моріака «Тереза Дескейру»: традиції і новаторство.
30. Роман Дж. Селінджера «Ловець у житті» як приклад роману «стурбованого реалізму» в літературі США.
31. Особливості жанру та назви твору Г. Белля «Подорожній, коли ти прийдеши у Спа...».
32. Антивоєнний та гуманістичний пафос твору Г. Белля «Подорожній, коли ти прийдеши у Спа...».
33. Морально-етична проблематика роману Г. Маркеса «Сто років самотності».
34. Жанрова своєрідність роману Г. Маркеса «Сто років самотності».

35. Психологічні, естетичні та культурні традиції Японії в романі «Тисяча журавлів» Я. Кавабати.
36. Особливості організації художнього часу і простору в романі «Тисяча журавлів» Я. Кавабати.
37. Своєрідність стильової манери Ж. Амаду (на матеріалі роману «Капітани піску»).
38. Особливості системи персонажів драми «Гостина старої Дами» Ф. Дюрренматта.
39. Семантика назви драми Ф. Дюрренматта «Гостина старої Дами» та її жанрова своєрідність.
40. Художні особливості роману Т. Манна «Чарівна гора».
41. Роман П. Зюскінда «Парфюмер»: проблематика та особливості побудови твору.
42. Постмодернізм та його особливості. Риси постмодернізму в романі П. Зюскінда «Парфюмер».
43. Літературна спадщина В. Вулф у контексті естетики англійського модернізму.
44. «Епоха джазу» у романі Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі».
45. Філософські пошуки Йоанни Ягелло в романі «Кава з кардамоном».
46. Міфологічні образи та їх функції в романі Дж. Фаулза «Колекціонер».
47. Проблема пошуку істини в романі Г. Гессе «Гра в бісер».
48. Екзистенціальна проблематика та її втілення в художній структурі роману Дж. Фаулза «Колекціонер».
49. Інтертекстуальний роман Умберто Еко «Ім'я троянди».
50. Особливості нарації в романі Маркуса Зузака «Крадійка книжок».

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування активних і інтерактивних освітніх методів, серед яких: лекція-діалог, лекція-презентація,

робота в малих групах, робота з довідковими, інформаційно-методичними джерелами, презентація результатів виконаних практичних завдань, рольові ігри, дискусії, круглі столи.

9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях, у формі колоквиуму, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, письмових робіт, виконання тестових завдань.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену.

Екзамен

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, ІНДЗ)			ІНДЗ	Екзамен	Сума
Теми	Бали	Разом	0–5	0–20	0–100
Тема 1	0–5	0–75			
Тема 2	0–5				
Тема 3	0–5				
Тема 4	0–5				
Тема 5	0–5				
Тема 6	0–5				
Тема 7	0–5				
Тема 8	0–5				
Тема 9	0–5				
Тема 10	0–5				
Тема 11	0–5				
Тема 12	0–5				
Тема 13	0–5				
Тема 14	0–5				
Тема 15	0–5				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку

90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Абсурд (лат. *absurdus* – безглуздий) – нісенітниця, безглуздя. Термін у цьому значенні вживається істориками літератури і критиками, які аналізують поведінку персонажів художніх творів з позицій правдоподібності (культурноісторична школа, реальна критика). Термінологічного статусу А. набуває у словосполученнях «література абсурду», «театр абсурду», які використовуються для умовної назви художніх творів (романів, п'єс), що змальовують життя у вигляді начебто хаотичного нагромадження випадковостей, безглуздих, на перший погляд, ситуацій (творчість Е. Іонеско, С. Беккета, окремі твори Ж.-П. Сартра, А. Камю). Підкреслений алогізм, ірраціоналізм у вчинках персонажів, мозаїчна композиція творів, гротеск і буфонада у засобах їх творення – характерні прикмети такого мистецтва.

Авангардизм – термін на означення т. зв. лівих течій у мистецтві. Авангардизм виникає у кризові періоди історії мистецтва, коли певний напрям

або стиль переживає вичерпаність своїх зображальновиражальних можливостей, існує за рахунок інерції, тиражуючи свої вчорашні творчі здобутки, перетворені на кліше, 46 замикаючись на своїх канонічних зразках. В історичному аспекті ХХ ст. А. слід розглядати як одне з помітних відгалужень модернізму, котре перейняло деякі його формальні ознаки, відкинувши філософську (духотворчу) основу, орієнтуючись на деструктивну «мінус-культуру». Звідси – безапеляційне заперечення традиції, афішування епатажу. З незначними відмінностями такі настанови спостерігалися в кубістів, футуристів, експресіоністів, дадаїстів, сюрреалістів і т. п.

Алегорія — художній спосіб двопланового зображення. Часто застосовували у давніх творах (проповіді, притчі, повчання).

Ампліфікація — стилістичний прийом, який полягає у нагромадженні однакових тропів, однотипних виразів чи синтаксичних елементів з метою підсилення виразності художньої мови.

Архетип — прообраз, первісний образ, ідея, давній взірець колективної підсвідомості, який існує у пам'яті поколінь і може бути втілений в усній та писемній формах у вигляді символів.

Афоризм — короткий вислів, узагальнене судження, виражене у лаконічній, влучній формі.

Вольний вірш – вид силабо-тонічного вірша, в якому число стоп у віршованих рядках різне, нема поділу на строфи, хоча й збережена традиційна рима. З'явився у байках, тому спершу його називали байковим віршем. Оскільки байка зазвичай писалася ямбом, цей вірш називали вольним ямбом. Згодом перейшов у віршовані драматичні твори.

Гендер – термін ідентичності та відмінності в річищі постмодерністської критики, запроваджений американським психоаналітиком Р. Столлером («Стать і тендер: про розвиток чоловічості та жіночості», 1968) на означення рольових соціальних взаємних очікувань 48 представників відмінних статей, зафіксованих у поняттях «фемінність», («жіночість») і «маскулінність» («чоловічість»).

Гротеск – вид художньої образності, для якого характерними є: 1) фантастична основа, тяжіння до особливих, незвичайних, ексцентричних, спотворених форм, поєднання в одному предметі або явищі несумісних, різко контрастних якостей, що веде до абсурду, робить неможливою логічну інтерпретацію гротескного образу; 3) заперечення усталених художніх і літературних норм; 4) стильова неоднорідність.

Гумор – різновид комічного, відображення смішного в життєвих явищах і людських характерах.

Дадаїзм – авангардистська літературно-мистецька течія, виникла 1916 р., назву отримала завдяки румунському поетові Т. Тцарі, котрий віднайшов слово «дада» у словнику Ларруса, де воно мовою негритянського племені кру означало «хвіст священної корови», а італійською – «дитячий дерев'яний коник» і водночас – «годувальниця». Дадаїзм схилився до абсолютизації авангардистських принципів, до створення художньої форми позахудожніми засобами (колажі з клаптів шпалери чи фрагментів друкованої продукції, предметні комбінації, елементи стихійної словотворчості у поезії, посилення какофонії у музиці і т. п.).

Дидактизм – повчальність, не приховане автором виховне спрямування твору, моралістична тенденційність.

Драма – один з літературних родів, який змальовує світ у формі дії, здебільшого призначений для сценічного втілення.

Драма як жанр – п'єса соціального чи побутового характеру з гострим кон-фліктом, який розвивається в постійній напрузі. Герої – переважно звичайні, рядові люди. Автор прагне розкрити їх психологію, дослідити еволюцію характерів, мотивацію вчинків і дій.

Драматизм – загострена напруженість дії певного художнього твору будь-якого роду літератури.

Експозиція – вихідна частина сюжету художнього твору, в якій стисло подається ситуація, що логічно випереджає зав'язку, хоча може в тексті

передувати не тільки їй, а й подаватися після неї окремими деталями впродовж усього твору або ж в кінці.

Експресіонізм – літературномистецька стильова тенденція авангардизму, що оформилася в Німеччині на початку ХХ ст., передусім у малярському середовищі (об'єднання «Міст» та «Синій вершник»), проіснувавши до початку 30-х. Джерела експресіонізму наявні в романтизмі, у «філософії життя» (Ф.-В. Ніцше, А. Бергсон, А. Шопенгауер та ін.), його естетика постала на запереченні не тільки міметичних різновидів мистецтва, а й імпресіонізму, який спирався на вираження миттєвих вражень митця.

Жанр літературний – форма, в якій проявляються основні роди літератури, тобто епос, лірика, драма та їх різновиди. Наприклад, в епосі – билина, казка, роман, повість і т. ін.; в драмі – трагедія, комедія.

Зав'язка – елемент сюжету, вихідний момент у розвитку дії художнього твору. Зав'язка, як правило, розпочинає основний конфлікт, зіткнення антиподів.

Збірка – видова назва видань авторських творів, пройнятих спільною чи близькою тематикою або зібраних за хронологічним принципом.

Ідеалізація – спосіб наукового пізнання, один із видів абстрагування, що полягає у створенні таких об'єктів, які не існують у реальному житті, але мають свої прообрази.

Ідея – основна думка художнього твору, в якій виявляється громадянська по-зиція митця і об'єктивне спрямування його мистецтва. Від ідеї залежить основний зміст твору, а суть і особливості вияву ідеї визначає тлумачення автором теми і сюжету.

Імажизм – модерністська течія у світовій літературі, наріжним каменем якої є поняття образу як самодостатньої одиниці поезики художнього твору. Зародилася в англо-американських мистецьких колах на початку ХХ ст. Теоретиком вважається Т.-Е. Г'юм – засновник клубу «Школа імажизму». Пізніше цей напрям у літературі представляли Е. Паунд, Р. Олдінгтон, Дж.-Г. Флетчер, Т.-С. Еліот та ін.

Імажинізм – літературна група і напрям у російській поезії (В. Шершеневич, Р. Івнєв, С. Єсенін, А. Марієнгоф, пізніше А. Кусиков та І. Грузинов), які з'явилися на літературному обрії в 1919, заманіфестувавши свою появу в журналі «Сирена» (Вороніж, 1919). Російські імажиністи в основу свого розуміння естетики художньої мови вкладали ключове поняття «образ». Образ як елемент поетики в імажиністів набрав значення самодостатності та самоцілі.

Імпресіонізм – напрям у мистецтві, який основним завданням вважав ушляхетнене, витончене відтворення особистісних вражень та спостережень, мінливих миттєвих відчуттів та переживань. Сформувався у Франції в II половині XIX ст., насамперед у малярстві (назва пішла від картини К. Моне «Імпресія. Схід сонця», 1873). Його представники – художники К. Моне, Е. Мане, О. Ренуар, Е. Дега та ін. – основним завданням вважали найприродніше зобразити зовнішній світ, витончено передати свої миттєві враження, настрої.

Індивідуальний стиль – іманентний прояв істотних ознак таланту у конкретному творі, мистецька документалізація своєрідності світосприйняття певного автора, його нахилу до ірраціонального чи раціонального мислення, до міметичних принципів чи розкутого образу творення, його естетичного смаку, що в сукупності формують неповторне духовне явище.

Інтертекстуальність – основне поняття текстології постструктуралізму, запроваджене 1967 р. Юлією Крістевою для виявлення різних форм і напрямів письма (цитата, центон, ремінісценція, алюзія, пародія, плагіат, трансформація інваріанта, стилізація тощо) в одній текстовій площині, спирається на теорію поліфонічності М. Бахтіна, праці представників формальної школи, концепції анаграм Ф. де Соссюра, некласичної філософії про активну роль соціокультурного середовища у процесі сенсорозуміння.

Інтимна лірика – умовна назва ліричного твору, в якому панівний момент – любовна пристрасть автора. Таку лірику ще називають «любовною», або «еротиною».

Інтрига— спосіб організації подій у драматичному, рідше – епічному, іноді – ліричному творах за допомогою складних, напружених перипетій, гострої боротьби мотивів, часто прихованих намірів.

Іронія – художній троп, який виражає глузливо-критичне ставлення митця до предмета зображення.

Казка — це епічний твір народної словесності, в якому відображені різночасові вірування, погляди та уявлення народу у формі послідовної розповіді, яка має чітку побудову, яскраво виражений конфлікт, в основі якого лежить протистояння добра і зла, перемога добра над злом.

Колізія – гостра суперечність, зіткнення протилежних сил, інтересів, переконань, мотивів, джерело конфлікту та форма його реалізації у літературному творі.

Композиція – побудова твору, доцільне поєднання всіх його компонентів у художньо-естетичну цілісність, зумовлену логікою зображеного, представленого читачеві світу, світоглядною позицією, естетичним ідеалом, задумом письменника, каноном, нормами обраного жанру, орієнтацією на адресата.

Контраст – підкреслена протилежність у рисах характеру людей, властивостях предметів чи явищ, яка часто використовується у літературі для увиразнення зображуваного.

Конфлікт – зіткнення протилежних інтересів і поглядів, напруження і крайнє загострення суперечностей, що призводить до активних дій, ускладнень, боротьби, супроводжуваних складними колізіями. Залежно від сфери життєдіяльності людей конфлікти поділяють на виробничі, громадські, політичні, побутові, соціальні, психологічні, морально-етичні тощо.

Кульмінація – момент найвищого піднесення, напруження, розвитку конфлікту, момент вирішального зіткнення характерів, мить перелому в сюжеті, з якої починається розв'язка.

Лейтмотив – конкретний образ, головна тема чи ідея, визначальна інтонація, що пронизує твір або творчість митця, ненастанно згадувана художня деталь, ключова для розкриття задуму митця.

Ліричний герой – друге ліричне «Я» поета; умовне літературознавче поняття, яким позначається коло ліричних творів певного автора, форма втілення його осянянь, думок, переживань.

Ліричний відступ – композиційно-стилістичний прийом, який полягає у відхиленні автора від прямої сюжетної сповіді, авторська мова, розмірковування, висловлювання, яке виражає безпосереднє ставлення до зображуваного або такого, що має опосередковане відношення до нього.

Ліро-епічний твір – своєрідний літературний жанр, в якому гармонійно поєднуються зображально-виражальні засоби, притаманні ліриці та епосу, внаслідок чого витворюються якісно нові сполуки (вірш у прозі, байка, поема, роман у віршах та ін.).

Літературний процес – історичний розвиток, функціонування руху національної та світової літератури.

Літературний жанр – тип літературного твору, один із головних елементів систематизації літературного матеріалу, класифікує літературні твори за типами їх поетичної структури. Категорією вищого порядку при тричленному поділі літератури є літературний рід – епос, лірика, драма; категорією середнього порядку – літературний вид – роман, повість, новела в епосі; категорією нижчого порядку – різновид (жанр).

Літературний характер – це образ-персонаж в літературному творі з його індивідуальними вчинками, переживаннями, складом думок і почуттів, який діє в конкретних обставинах і розкривається як особистість у процесі свого розвитку.

Магічний реалізм – реалізм, в якому органічно поєднуються елементи реального та фантастичного, побутового та міфологічного, дійсного та уявного, таємничого. Притаманний передусім латиноамериканській літературі («Екуе-

Ямба-о!» А. Кампентьєра; «Жубіаба», «Мертве море» Ж. Амаду, «Маїсові люди» М.-А. Астуриаса; «Сто років самотності» Г. Маркеса та ін.).

Метаморфоза – перетворення однієї форми образу на іншу, видозмінення тропа.

Міф — розповідь про богів, духів, героїв, надприродні сили та їм., які брали участь у створенні світу.

Міфічне мислення — це особливий вид світовідчуття, специфічне чуттєве уявлення про явища природи і життя.

Міфологізм – спосіб поетичної реалізації міфу у творах оригінальної літератури. Значення міфу в літературному творі не тотожне його семантиці у першозразку й залежить від культури епохи, задуму письменника, жанру твору.

Модернізм – термін, який характеризує мистецтво початку – середини ХХ ст. Основна властивість – прагнення художників нереалістичного напрямку до оновлення застарілих художніх систем (об'єднує різні нереалістичні течії: експресіонізм, футуризм, акмеїзм, сюрреалізм, абстракціонізм тощо); потяг до побудови такої реальності, яка була б мало пов'язана з дійсністю і навіть була протиставлена їй.

Монолог – мова однієї людини в художньому творі, розгорнуте висловлювання одного персонажа або оповідача.

Мотив – найменший елемент сюжету. Термін частіше використовується відносно творів усної народної творчості. У літературознавстві мотивом називають тему ліричного твору.

Мораль – 1) система норм і принципів поведінки людей, одна з форм суспільної свідомості; 2) повчальний висновок у байці.

Мотив – у літературознавстві – тема ліричного твору або неподільна смислова одиниця, з якої складається фабула (сюжет): мотив відданості Вітчизні, жертвованості, зради коханого тощо.

Напрямок літературний – тип духовно-практичного освоєння світу, який має змістову структуру, особливості художньої форми і складає якісно своєрідний

етап у поступальному художньому розвитку. Конкретно-історична форма розвитку художнього методу.

Наратив – логоцентричне розповідання (оповідання, повість, роман тощо) із відповідною структурою та процесом самоздійснення як способу буття розповідного (оповідного) тексту; об'єкт та акт повідомлення про справжні чи фіктивні події, здійснюваний одним (кількома) наратором, адресоване одному (кільком) нарататору.

Неокласицизм – тенденція в розвитку літератури і мистецтва, яка проявляється після занепаду класицизму як літературного напрямку.

Неоромантизм – романтизм в нових умовах, художній метод у літературі й мистецтві, коли не задовольняючій митця реальній дійсності протиставляються картини життя бажаного, витвореного мрією.

Новаторство у літературі – кардинальна перебудова чи принципова зміна традицій, оновлення змісту і форми літературного твору.

Новела – близька до оповідання жанрова форма, яка відзначається чіткістю зображуваних подій, несподіваністю їх розвитку та розв'язки. Тип малої форми оповіді, який виник в епоху Відродження; характеризується динамічною інтригою та 55 увагою до особистості героя, його індивідуальної свідомості та вчинків. Новела – один із жанрів епічного роду літератури.

Образ автора у літературному творі – художній двійник реальної особистості письменника, змодельоване ним уявлення про себе і відтворене у свідомості читача.

Образ оповідача – умовний образ людини, від імені якого ведеться оповідь у літературному творі.

Обрамлення, композиційна рамка – композиційний прийом, при якому сюжетний твір включається у розповідь, немов у рамку, яка безпосереднього зв'язку з розвитком сюжету не має. Виконує функцію ідейного чи емоційного посилення розповіді.

Оповідач – умовний образ людини, від особи якої ведеться оповідь у літературному творі (як правило, окрема від автора особа).

Оповідання – невеликий прозовий твір, сюжет якого заснований на певному (рідко кількох) епізоді з життя одного (іноді кількох) персонажа. Невеликі розміри оповідання вимагають нерозгалуженого, як правило, однолінійного, чіткого за по-будовою сюжету. Характери показані здебільшого у сформованому вигляді. Описів мало, вони стислі, лаконічні. Важливу роль відіграє художня деталь (деталь побуту, психологічна деталь та ін.).

Оповідь – зображення дій та подій зовнішнього по відношенню до оповідача світу; мова персоніфікованого оповідача або авторська мова (весь текст, крім прямої мови персонажів); включає в себе опис, міркування, характеристику, невласне пряму мову персонажів.

Парадокс – міркування, яке різко відрізняється від традиційного, загальноприйнятого, а іноді розходиться із здоровим глуздом; почасти – різновид дотепу.

Пафос – натхнення, ентузіастичне почуття, пристрасне переживання душевного піднесення, викликане певною ідеєю, подією.

Пейзаж – один із композиційних компонентів художнього твору: опис природи, будь-якого незамкнутого простору зовнішнього світу. Існують сатиричні пейзажі, динамічні. Пейзажі за тематикою поділяють на: степовий, лісовий, мари ністичний (опис моря), урбаністичний (опис міста), індустріальний (опис заводів, домн, шахт).

Перипетія – різка несподівана переміна у перебігу подій та долі персонажа, наслідок вторгнення в дію певного випадку.

Повість – епічний прозовий твір (рідше віршований), який характеризується однолінійним сюжетом, а за широтою охоплення життєвих явищ і глибиною їх розкриття займає проміжне місце між романом та оповіданням.

«Принцип айсберга», або «теорія айсберга» — концептуальний художній спосіб зображення подій, при якому на поверхні твору (в експліцитній його частині), міститься лише невелика кількість інформації, необхідної для розуміння ідеї твору, в той час, як більша

частина є імпліцитною, і інформація в ній прихована.

Притча — алегоричне оповідання про людське життя з яскраво висловленою мораллю.

Прототип, прообраз – реальна особистість, група людей чи літературний персонаж, які стали основою для створення певного художнього образу.

Психологізм – художнє вираження письменницького інтересу до плинності свідомості, динаміки внутрішнього життя людини, зміни його душевних станів, сакральних якостей та властивостей її особистості; відтворення і зображення внутрішнього життя людини у літературному творі.

П'єса – різновид драми, в основу якої покладено конфлікт серйозного, склад-ного і яскравого характеру.

Ремарка – авторські пояснення у драматичному творі стосовно умов та часу дії, зовнішнього вигляду та поведінки дійових осіб тощо. Ремарки виконують настановчу роль для режисерів, акторів та читачів.

Ремінісценція – відчутний у літературному творі відгомін іншого літературного твору. Проявляється в подібності композиції, стилістики, фразеології.

Ретардація – композиційний прийом, властивий епічним та драматичним творам; гальмування прямого розвитку сюжетної дії, уповільнення розповіді про зображувану подію.

Ретроспекція – пригадування подій, колізій, що передували моментіві фабули, в якому перебуває оповідач або персонаж епічного твору; одна з форм психологічного аналізу, з допомогою якої твориться художній час.

Розв'язка – складовий компонент сюжету, вирішення конфлікту (інтриги) епічного, ліро-епічного, драматичного, а іноді й ліричного (сюжетного) твору.

Розповідь – зображення подій і вчинків персонажів через об'єктивний виклад їх від третьої особи, на відміну від оповіді – викладу від першої особи.

Роман – складний за побудовою і великий за розміром епічний прозовий (рідко віршований) твір, у якому широко охоплено події певної епохи та багатогранно й у розвитку змальовано персонажів, кількість яких часто значна.

За змістом розрізняють романи соціальні, історичні, сімейно-побутові, філософські, пригодницькі, науко-фантастичні та ін.

Сарказм – їдка, викривальна, особливо дошкульна насмішка, сповнена крайньої ненависті і гнівного презирства. Сарказму притаманне поєднання гніву, ненависті з гіркою посмішкою. Об'єктом сарказму виступають, як правило, речі небезпечні, різко негативні й аморальні.

Сатира – спосіб художнього відображення й оцінки дійсності через викриття й висміювання її.

Символ – предметний або словесний знак, який опосередковано виражає сутність певного явища, має філософську смислову наповненість, тому не тотожний знакові.

Символізм – нереалістична течія рубежу XIX–XX ст. Основна властивість – освоєння «речей у собі» та ідеї, які знаходяться за межами чуттєвого сприйняття. В основі естетики – символ (він повинен замінити конкретний образ). Віра в ірраціонально-магічну силу поетичного слова.

Синкретизм – злитість, нерозчленованість, характерна для первинного стану у розвитку чого-небудь, наприклад первісного мистецтва.

Стиль – сукупність елементів художньої форми, яка надає твору мистецтва виражене естетичне обличчя; наскрізний принцип побудови художньої форми, який визначає цілісність, єдиний тон твору. Стильова визначеність характерна і для окремого твору, і для творчої індивідуальності художника.

Сюжет – подія чи система подій, покладена в основу епічних, драматичних, інколи ліричних творів, спосіб естетичного освоєння й осмислення, організації подій, рух характерів у художньому часі й просторі.

Тема – коло подій, життєвих явищ, змальованих, представлених у творі в органічному зв'язку з проблемою, яка з них постає і потребує осмислення.

Тип – образ-персонаж, який концентрує в собі риси характеру, спосіб мислення, світоглядні орієнтації певної групи людей або нації, залишаючись яскраво індивідуальним, неповторним.

Трагедія – драматичний твір, який ґрунтується на гострому, непримиренному конфлікті особистості, що прагне максимально втілити свої творчі потенції, з об'єктивною неможливістю їх реалізації. Трагедія майже завжди закінчується загибеллю головного героя.

Традиція – спадкоємний зв'язок між старим та новим явищами життя або літератури.

Тропи – слова та вислови, використовувані в переносному смислі (коли ознака одного предмета переноситься на інший). Найпростіші тропи – порівняння, епітет; складні тропи – метафора, метонімія, іронія, гіпербола, літота тощо.

Утопія – твір, в якому йдеться про вигадку, нездійсненну мрію. Назва походить від твору «Золота книга, наскільки корисна, настільки і забавна, про найліпший устрій держави і про новий острів Утопію» англійського мислителя Т. Мора (1516), де мовилося про химерний острів, на якому ніби існував справедливий лад.

Фабула – один із невід'ємних чинників сюжету, його ядро, що визначає межі руху сюжету в часі й просторі; розповідь про події, змальовані в епічних, драматичних, ліро-епічних творах, на відміну від самих подій – сюжету твору.

Фольклоризм – наявність фольклорних елементів у літературному творі. Проявляється у різних формах: через сюжетне запозичення, введення у текст окремих фольклорних мотивів чи образів, символічне переосмислення фольклорних міфологічних першоелементів.

Хронотоп – взаємозв'язок часових і просторових характеристик зображених у художньому творі явищ. Час у художньому світі (творі) постає 60 як багатовимірною категорією, в якій розрізняють фабульносюжетний час і оповідально-розповідний (нараційний) час.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- Робоча програма навчальної дисципліни «Історія зарубіжної літератури».
- конспекти лекцій;

- силабус;
- плани до практичних занять;
- запитання до екзамену;
- професійно-орієнтована література з дисципліни, яка наявна у бібліотеці університету та в мережі Інтернет;
- посібники, методичні вказівки, методичні рекомендації, складені викладачами кафедри.
- тести.

Забезпечення навчання осіб з особливими освітніми потребами

Метою інклюзивного навчання в Університеті Ушинського є забезпечення рівного доступу до якісної освіти особам з особливими освітніми потребами шляхом організації їхнього навчання на основі застосування особистісно-орієнтованих методів навчання з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Довідково-енциклопедична література, навчально-методичні посібники

1. Александрова Г. О. Історія зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ століть : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Мелітополь, 2018. 178 с.
2. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2018. 488 с.
3. Кадоб'янська Н. М. Зарубіжна література ХХ ст. : ТОВ «Сиция», 2019. 256 с.
4. Кицан О. В. Історія зарубіжної літератури ХХ ст.: навч.-метод. рек. Луцьк: «Вежа-Друк», 2021. 70 с.

Допоміжна література

5. Васецька В., Остапенко Л. Художня інтерпретація роману Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» у сучасних екранізаціях (компаративний аспект). *Література та культура Полісся. Серія «Філологічні науки»*. 2020. № 98. С. 154-162.
6. Вініченко Т. Г. Г. Маркес «Стариган із крилами». 11-й клас. *Зарубіжна література в школі*. 2020. № 11-12. С. 34-37.
7. Вірста С. Гармонія людини і природи – одна з головних проблем твору Ясунарі Кавабати «Тисяча журавлів». *Зарубіжна література в школах України*. 2021. № 4. С. 18-22.
8. Іващенко І., Стрельчук В. Драматургія С. Беккета в контексті формування інноваційних театральних практик ХХІ століття. *Вісник КНУКіМ. Серія Мистецтвознавство*. 2018. Вип. 39. І. С. 36-42.
9. Гузь О. Уроки з вивчення твору Габрієля Гарсія Маркеса «Стариган із крилами». *Зарубіжна література в школах України*. 2018. № 4. С. 22-29.
10. Дацер С. Критична рецепція творчості Джона Фаулза в українському науковому просторі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2018. Вип. 33 (1). С. 140–143.
11. Капустян І. Жанрово-стильові новації у драмі Фрідріха Дюрренматта. *Філологічні науки*. 2015. Вип. 20. С. 17-27.
12. Колошук Н. Г. Термін «авангард» в історії літератури ХХ століття. *Актуальні проблеми літературознавчої термінології: наук. зб. / гол. ред. Є. М. Васильєв. Вип. 3. Рівне: О. Зень, 2020. С. 106-113.*
13. Константинова М. Новаторство драматургії Бертольда Брехта. *Зарубіжна література в школах України*. 2019. № 6. С. 50-53.
14. Лавренко О. Путівник маршрутами творчості. За новелою Франці Кафки «Перевтілення». *Зарубіжна література*. 2021. 23 черв. (№ 62). С. 72-83.
15. Матяш М. «Хіба я жив - до тебе?» [Текст] : до 120-річчя із дня народження Е. М. Ремарка. *Пенсійний кур'єр*. 2018. 22 черв. (№ 25). С. 9.
16. Мельникова К. Творчість Джона Фаулза як погляд на самоствердження особистості в контексті національної ідентичності. *Науковий вісник*

- Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. Одеса, МГУ, 120. 2018. Вип. 37. Т. 1. С. 117-120.*
17. Михайлова Т. Проза Василя Стуса та Франца Кафки: спроба компаративного прочитання. *Дивослово*. 2020. № 1. С. 40-48.
18. Міллер І. «Terra incognita» сучасної літератури. Роман П. Зюскінда «Запахи, або Історія одного вбивці». *Зарубіжна література*. 2020. № 6. С. 52-65.
19. Павлюк Н. Л., Яремчук Н. В. Екзистенційні виміри часопросторових параметрів у романі А. Камю «Чума». *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020 Вип. 31. Т. 3. С. 16-23. URL: http://www.apfn-journal.in.ua/archive/31_2020/part_3/5.pdf
20. Смоляр Я. М. Навчальний діалог як засіб формування навичок критичного мислення (майстер-клас для колег за твором Г. Г. Маркеса «Стариган із крилами»). 11-й клас. *Зарубіжна література: науково-методичний журнал*. Харків: ТОВ «ТРИАДА-ПАК». 2019. № 17-18. С. 3-7.
21. Рак Г. Генріх Белль. «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...». Високий антивоєнний і гуманістичний пафос твору. Урок зарубіжної літератури. *Всесвітня література в сучасній школі*. 2020. № 4. С. 40-45.
22. Тіхоненко С. «Обличчя ув'язненого міста...» (Композиційно-стильові особливості роману А. Камю «Чума»). *Зарубіжна література в школах України*. 2020. № 10. С. 27-28.
23. Шекет Ю. Кохання під час усього: про письменника Г. Маркеса. *Жінка*. 2021. № 3. С. 12-13.
24. Штолько М. Семантика тексту М. Зузака «Крадійка книжок» у візуальній інтерпретації Б. Персіваля. *Синopsis: текст, контекст, медіа*. 2018. № 2(22). С. 56-65.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL : <http://www.mon.gov.ua>
2. Бібліотека Університету Ушинського URL: <https://library.pdpu.edu.ua/>
3. Одеська національна наукова бібліотека URL: <http://odnb.odessa.ua/>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Електронні інформаційні ресурси Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/irbis_nbuv.html

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	7
2. Критерії оцінювання.....	8
3. Засоби діагностування результатів навчання.....	14
4. Програма навчальної дисципліни.....	14
4.1. Структура навчальної дисципліни.....	19
4.2. Теми практичних занять.....	21
4.3. Самостійна робота.....	38
5. Індивідуальні навчально-дослідницькі завдання.....	47
6. Варіанти модульних контрольних робіт.....	48
7. Питання до екзамену.....	60
8. Методи навчання.....	62
9. Форми поточного і підсумкового контролю.....	62
10. Термінологічний словник.....	64
11. Методичне забезпечення.....	76
12. Рекомендовані джерела інформації.....	77

Навчальне видання

Яремчук Наталя Вікторівна

Павлюк Надія Леонідівна

Історія зарубіжної літератури ХХ – поч. ХХІ ст.

Методичні рекомендації до практичних занять

Підписано до друку .....

Обсяг 3,8 друк. арк. Формат 60х90/16

Тираж 100 прим. Папір друкарський. Ризографія.

Видавець Букаєв Вадим Вікторович

Вул. Пантелеймонівська, 34, м. Одеса, 65012.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2783 від 02. 03. 2007 р.